

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ἐκτος

Συνδρομὴ ἰτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἀρχοῦνται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἰτήσιαι—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

8 Ὀκτωβρίου 1878

Σφραγὴς
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΧΑΡΤΟΣΗΜΟΥ ΕΝ ΕΤΕΙ 1824

Ἡ ἀνωτέρω σφραγὶς ἐλήφθη ἐξ ἐνοικιαστηρίου, συνταχθέντος ἐν ἔτει 1824 ἐν Μεσολογγίῳ, ἐνώπιον τοῦ τότε ἀστυνόμου τῆς πόλεως ταύτης. Τὸ πρωτότυπον τοῦ περιέργου τούτου ἐγγράφου ἐκοινοποιήθη ἡμῖν ὑπὸ τινος ἀναγνώστου τῆς Ἑστίαις.
Σ. τ. Δ.

ΟΛΙΒΕΡ ΤΟΥΙΣΤ

Ἐκ τῶν τοῦ Καρόλου Δίκενς.

Συνέχεια· ἰδί σελ. 627.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'

Λεπτομέρειαί περὶ τοῦ βίου τοῦ Ὀλιβερ παρὰ τῷ κυρίῳ Μπράουνλ. — Ἀξιοσημείωτος πρόρρησις κυρίου τινὸς Γκριμγουιγκ περὶ τοῦ παιδίου.

Ὁ Ὀλιβερ συνῆλθεν εἰς ἑαυτὸν ταχέως ἐκ τῆς λιποθυμίας, ἣτις ἐπῆλθεν αὐτῷ ἐκ τῆς ἐπιφωνήσεως τοῦ κυρίου Μπράουνλ. Οὗτος δὲ καὶ ἡ κυρία Μπέντγουιν ἀπέφυγον ἐπιμελῶς νὰ τῷ κάμωσι λόγον περὶ τῆς εἰκόνας, καὶ ἡ συνδιάλεξις δὲν περιστρέφετο πλέον οὔτε εἰς τὰ συμβάντα, οὔτε εἰς τὰ περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ Ὀλιβερ, ἀλλ' εἰς ἀντικείμενα κατὰλληλα νὰ διασκεδάσωσιν αὐτὸν χωρὶς νὰ τῷ προξενῶσιν ἐντύπωσιν. Ἦτο ἀκόμη πολὺ ἀδύνατος καὶ δὲν ἐμπόρει νὰ σηκωθῇ διὰ νὰ προγευματίσῃ· ἀλλ' ὅταν τὴν ἐπαύριον κατέβη εἰς τὸ δωμάτιον τῆς οἰκονόμου, ἡ πρώτη αὐτοῦ κίνησις ἦν νὰ ρίψῃ ἅπληστον βλέμμα εἰς τὸν τοῖχον ἐλπίζων νὰ ἐπανίδῃ τὴν εἰκόνα τῆς ὠραίας κυρίας· ἀλλ' ἡ προσδοκία του διεψεύσθη, διότι ἡ εἰκὼν ἔλειπε.

«Ἄ! βλέπεις, εἶπεν ἡ οἰκονόμος, ἣν δὲν διέλαθε τὸ βλέμμα τοῦ Ὀλιβερ· δὲν εἶναι πλέον ἐκεῖ.

— Τὸ βλέπω, κυρά, εἶπεν ὁ Ὀλιβερ στένων· διατὶ τὴν ἐπῆραν;

— Τὴν ἐξεκρέμασαν, παιδί μου, ἀπεκρίνατο ἡ πρεσβυτίς, διότι ὁ κύριος Μπράουνλ εἶπεν ὅτι ἡ θεὰ αὐτῆς τῆς εἰκόνας ἐφαίνετο πῶς σοῦ ἔκαμνε κακὸν καὶ ἐδυσκόλευεν ἴσως τὴν θεραπείαν σου.

— Ὡ! ὄχι, κυρά, δὲν μοῦ ἔκαμνε κακὸν, ὑπολαβὼν εἶπεν ὁ Ὀλιβερ μετὰ ζωηρότητος. Τὴν ἀγαποῦσα παραπολύ!

— Μπᾶ! μπᾶ! εἶπεν ἡ πρεσβυτίς φαιδρῶς· κάμνε νὰ γίνῃς καλὰ γρήγορα καὶ θὰ τὴν βάλουν πάλιν ἔς τὴν θέσιν της. Σοῦ τὸ ὑπόσχομαι. Τώρα ἄς δμιλήσωμεν διὰ τίποτε ἄλλο.»

Ἡ ἀγαθὴ πρεσβυτίς εἶχεν ἐπιδαψιλεύσει τοσαύτας φιλοστόργους φροντίδας τῷ Ὀλιβερ, ὥστε ἐκεῖνος ἔσπευσε νὰ ὑπακούσῃ καὶ νὰ μὴ τῇ δμιλήσῃ περὶ τῆς εἰκόνας· ἤκουσε τοῦναντίον μετὰ προσοχῆς ὅσα ἐκείνη τῷ διηγείτο περὶ μιᾶς καλῆς καὶ ὠραίας ἀδελφῆς, ἣν εἶχε, ἡ ὁποία ὑπανδρεύθη ἓνα ὠραῖον καὶ καλὸν ἄνθρωπον, μὲ τὸν ὁποῖον συνέζη εἰς τὴν ἐξοχὴν· περὶ τοῦ υἱοῦ της, ὅστις ἦτο ὑπάλληλος ἐμπορίου τινὸς ἐν Ἰνδικῇ, καὶ ὅστις ἦτο ἐπίσης πολὺ καλὸς νέος καὶ τῇ ἔγραφε τέσσαρας φορὰς τὸν χρόνον τόσον ὠραίας ἐπιστολάς, ὥστε καὶ μόνον συλλογιζομένη αὐτὰς δὲν ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ τὰ δάκρυά της. Ὅτε δὲ διὰ μακρῶν ἐπεξέτεινε τὸν λόγον δμιλοῦσα περὶ τῆς τελειότητος τῶν τέκνων της καὶ περὶ τῶν προτερημάτων τοῦ μακαρίτου συζύγου της, ὅστις ἦτο ἐξαίρετος ἄνθρωπος, ἀποθανὼν πρὸ εἰκοσιᾶς ἀκριβῶς ἐτῶν, ἦλθεν ἡ ὥρα τοῦ τέιου. Μετὰ τὸ τέιον, ἐπεχείρησε νὰ δείξῃ εἰς τὸν Ὀλιβερ πῶς παίζεται τὸ χαρτοπαίγιον cribbage, ὅπερ ἐκεῖνος ἔμαθεν ἀμέσως. Ἐπαίζαν λοιπὸν ὁμοῦ μετὰ μεγάλης σοβαρότητος, ἕως οὗ ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ πῆ τὸ παιδίον ὀλίγον θερμὸν οἶνον, ἀνακατωμένον μὲ νερόν, ἐμβάπτον ἐν αὐτῷ μίαν σέταν καψαλισμένου ψωμίου προτοῦ κατακλιθῆ.

Ἦσαν εὐτυχεῖς αἱ ἡμέραι τῆς ἀναρρώσεως αὐτοῦ διὰ τὸν Ὀλιβερ· περὶ αὐτὸν τὸ πᾶν ἦν γαλήνιον, καθάριον, ἐπιμεμελημένον, καὶ τοσαύτας καλοκάγαθους φροντίδας ἐπεδαψίλευον αὐτῷ, ὥστε μετὰ τὴν ἐλθεινότητα τοῦ προτέρου βίου του, τῷ ἐφαίνετο νῦν ὅτι εὐρίσκετο εἰς τὸν παράδεισον. Ὅταν ἀνέλαβεν ἐπαρκεῖς δυνάμεις ἵνα ἐνδύθῃ, ὁ κύριος Μπράουνλ ἐχορήγησεν αὐτῷ νέα ἐνδύματα, ἐν κασκέττον καὶ ὑποδήματα. Εἶπον εἰς τὸν Ὀλιβερ ὅτι ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ τὰ παλαιὰ του ἐνδύματα· τὰ ἔδωκε λοιπὸν ἀμέσως εἰς μίαν ὑπηρέτριαν, ἣτις πολὺ τὸν περιποιεῖτο, παρακαλῶν αὐτὴν νὰ τὰ πωλήσῃ εἰς κἀνένα Ἑβραῖον καὶ νὰ

κρατήση τὰ χρήματα. Ἐκείνη δὲν περιέμεινε νὰ τῆς το ἐπαναλάβωσι, ὁ δὲ Ὀλιβερ, ἰδὼν ἐκ τοῦ παραθύρου τῆς αἰθούσης τὸν Ἑβραῖον διπλοῦντα τὰ ἐνδύματα, τιθέντα αὐτὰ εἰς τὸν σάκον του καὶ ἀπομακρυνθέντα, μεγάλως ἐχάρη, συλλογιζόμενος ὅτι δὲν θὰ τα ἐπανίδῃ πλέον καὶ ὅτι δὲν εἶχε τὸν φόβον νὰ τὰ φορέσῃ καὶ πάλιν. Ἦσαν δὲ ταῦτα, ἀνάγκη νὰ το εἴπωμεν, ἐλεεινὰ βράκη, ὁ δὲ Ὀλιβερ πρώτην φοράν τότε ἐφόρει καινούργια ἐνδύματα.

Ὁκτὼ περίπου ἡμέρας μετὰ τὸ συμβάν τῆς εἰκόνας, ἐσπέραν τινὰ συνωμίλει μετὰ τῆς κυρίας Μπέντγουιν, ὅτε ὁ κύριος Μπράουνλω παρήγγειλε, ὅτι, ἐάν ὁ Ὀλιβερ Τουίστ ἦτο εἰς κατὰστασιν, ἐπεθύμει πολὺ νὰ τον ἴδῃ εἰς τὸ γραφεῖόν του διὰ νὰ τῷ ὁμιλήσῃ.

«Θεὲ μου! νίψου γρήγορα καὶ ἔλα νὰ σε κτερίσω, εἶπεν ἡ κυρία Μπέντγουιν. Εἶδες ἐκεῖ! Ἄν τὸ εἴξουρα πῶς ἤθελαν νὰ σε φωνάζουν, θὰ σοῦ ἔβανα ἐν ἄσπρον περιλαίμιον, θὰ σε ἔκαμνα ὠραῖον ἄνθρωπον.»

Ὁ Ὀλιβερ ὑπήκουσε παραχρῆμα εἰς τὴν προσβύτιδα, αὕτη δὲ, ἂν καὶ πολὺ ἐλυπεῖτο διότι δὲν εἶχε καιρὸν νὰ τῷ σιδηρώσῃ τὸ μικρὸν περιλαίμιον, τοσοῦτῳ θελητικῆν εὔρε τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ Ὀλιβερ, ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν παρατηρούσα αὐτὸν, ὥστε προσέβη μέχρι τοῦ σημείου νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν ἐπίστευε πῶς θὰ εὐμόρφαινε περισσότερον στολιζόμενος.

Ὁ Ὀλιβερ ἔκρουσε τὴν θύραν τοῦ γραφείου, καὶ ὅταν ὁ κύριος Μπράουνλω εἶπε νὰ εἰσέλθῃ, ἤνοιξε καὶ εὔρεθῃ εἰς δωμάτιον, ἐν ᾧ ἦσαν πληθὺς βιβλίων, καὶ οὐ τὸ πκράθυρον ἔβλεπεν εἰς ὠραῖον κῆπον. Πλησίον τοῦ παραθύρου ἦτο μία τράπεζα, πρὸ τῆς ὁποίας καθήμενος ὁ κύριος Μπράουνλω ἀνεγίνωσκε. Ἰδὼν τὸν Ὀλιβερ, ἀπέθηκε τὸ βιβλίον αὐτοῦ, καὶ εἶπεν εἰς τὸ παιδίον νὰ πλησιάσῃ καὶ νὰ καθῆσθαι πλησίον τῆς τραπέζης. Ὁ Ὀλιβερ ἐκάθησε, ἀπορῶν πῶς εὐσκονταὶ ἄνθρωποι ἀναγινώσκοντες τόσῳ πολλὰ βιβλία, γραφέντα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ καταστήσωσι τὸν κόσμον σοφώτερον ἀντικείμενον ὅπερ διεγείρει τὴν ἀδιάλειπτον ἀπορίαν καὶ ἀνθρώπων μᾶλλον πεπειραμένων τοῦ Ὀλιβερ.

«Πολλὰ βιβλία ἢ ὄχι, παλληκάρι μου; εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω, παρατηρήσας τὴν περιεργίαν μεθ' ἧς ὁ Ὀλιβερ ἐθεώρει τὰς κοσμοῦσας τοὺς τοίχους βιβλιοθήκας.

— Ναί, σέρ, παραπολλά, ἀπεκρίνατο ὁ Ὀλιβερ ποτὲ μου δὲν εἶδα τόσα.

— Θὰ τὰ διαβάσῃς, εἶπεν ὁ πρεσβύτερος καλοκάγαθος, καὶ θὰ αἰσθανθῆς μεγαλειτέραν εὐχαρίστησιν ἀναγινώσκων αὐτὰ παρὰ παρατηρῶν τὸ δέσιμόν των οὐχὶ ὁμῶς πάντοτε, διότι εἰσὶ καὶ βιβλία, τῶν ὁποίων ὅλη ἡ ἀξία συνίσταται εἰς τὸ δέσιμόν των.

— Θὰ ἦναι βέβαια τὰ χονδρὰ ἐκεῖνα ἐκεῖ, σέρ, εἶπεν ὁ Ὀλιβερ, δεικνύων διὰ τοῦ δακτύλου ὀγκώδεις τινὰς τόμους εἰς τέταρτον, ἐστοιχωμένους μὲ ἐπίχρυσα κοσμήματα.

— Ὁχι πάντοτε, εἶπεν ὁ ἀγαθὸς πρεσβύτερος μειδιδῶν καὶ κτυπῶν θωπευτικῶς τὴν παρειάν τοῦ παιδίου. Εἶναι πολλὰ πολὺ βαρεῖα ἂν καὶ ἔχουν πολὺ μικρὸν σχῆμα. Σοῦ ἀρέσει νὰ γίνῃς σοφὸς καὶ νὰ γράφῃς βιβλία, ἔ;

— Νομίζω, σέρ, πῶς καλλίτερα θὰ μοῦ ἤρесе νὰ διαβάξω, ἀπεκρίνατο ὁ Ὀλιβερ.

— Πῶς! εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω δὲν ἤθελες νὰ γίνῃς συγγραφεὺς;

Ὁ Ὀλιβερ ἐσκέφθη ὀλίγον καὶ ἐπὶ τέλους εἶπεν ὅτι ἐπίστευε πῶς προτιμότερον θὰ ἦτο νὰ ἦναι κἀνεὶς βιβλιοπώλης. Ὁ γέρον κύριος ἐγέλασεν ἐξ ὅλης καρδίας καὶ ὠμολόγησεν ὅτι ἡ ἀπάντησις ἦτο ἐξαιρετικὴ ὅπερ ἐχαροποίησε τὸν Ὀλιβερ, ἂν καὶ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐννοήσῃ διατὶ ἡ ἀπάντησις του ἐθεωρήθη πνευματώδης.

«Λοιπὸν μὴ φοβεῖσαι, εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω, ἀναλαβὼν τὸ σοβαρὸν αὐτοῦ ἦθος δὲν θὰ σε κάμωμεν συγγραφέα, ἐν ὅσῳ ὑπάρχῃ ἐντιμὸν τι ἐπάγγελμα νὰ μάθῃς, ἔστω καὶ κτίστου ἐν ἀνάγκῃ.

— Εὐχαριστῶ, σέρ,» εἶπεν ὁ Ὀλιβερ, καὶ ἡ ζωηρότης τῆς ἀπαντήσεώς του ἔκαμε καὶ πάλιν νὰ γελάσῃ τὸν πρεσβύτερον, ὅστις ὑπετονόησε ὀλίγας λέξεις περὶ θαυμασίου ὀρμεμψύτου, εἰς ἃς ὁ Ὀλιβερ δὲν προσέσχε πολὺ διότι καλὰ καλὰ δὲν τὰς ἐνόησε.

«Τώρα, εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω μὲ τόνον φωνῆς ἔτι μειλιχιώτερον τοῦ συνήθους, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ σοβαρώτερον, τώρα, παιδί μου, σὲ παρακαλῶ νὰ δώσῃς προσοχὴν εἰς ὅ τι θὰ σοῦ εἴπω. Θὰ σοὶ ὁμιλήσω ἄνευ περιφράσεων, διότι εἶμαι βέβαιος ὅτι εἶσαι εἰς κατὰστασιν νὰ με ἐννοήσῃς ἐπίσης καλὰ, ὅσον καὶ ἄλλοι ἄνθρωποι μεγαλειτέρας ἡλικίας ἀπὸ σέ.

— Ἀχ! σέρ, σὰς καθικετεύω, μὴ μου εἰπῆτε ὅτι πρέπει νὰ φύγῃ! ἀνεκραύγασεν ὁ Ὀλιβερ ἀνησυχήσας ἐκ τοῦ σοβαροῦ τόνου τῆς φωνῆς τοῦ προστάτου του μὴ με διώχνετε, σέρ, καὶ ἀναγκασθῶ νὰ γυρίζω ἔς τοὺς δρόμους. Ἀφῆτέ με νὰ μένω ἐδῶ καὶ νὰ σας δουλεύω. Μὴ με στέλλετε πάλιν εἰς τὸ φοβερὸν μέρος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐγλύτωσα. Λυπηθῆτε ἕνα πτωχὸ παιδί, σέρ, σὰς παρακαλῶ.

— Ἀγαπητόν μου παιδί, εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω, συγκινηθεὶς ἐκ τῆς ζέσεως μεθ' ἧς ἰκέτευεν αὐτὸν ὁ Ὀλιβερ, μὴ φοβῆσαι, δὲν θὰ σε ἐγκαταλείψω, ἐκτὸς ἂν σὺ μὲ βιάσῃς εἰς τοῦτο.

— Ποτὲ, σέρ, ὦ, ποτὲ, εἶπε διακόψας αὐτὸν ὁ Ὀλιβερ.

— Ἐλπίζω τοῦτο, ἐξηκολούθησεν ὁ πρεσβύτερος εἶμαι πεπεισμένος ὅτι δὲν θὰ με ἐξαναγ-

κάσῃς εἰς τοῦτο. Ἄν καὶ πολλὰς ἀπογοητεύσεις ἐδοκίμασα παρ' ἀνθρώπων, εἰς τοὺς ὁποίους ἠθέλησα νὰ κάμω καλὸν, εἶμαι ὁμῶς σφόδρα διατεθειμένος νὰ ἐμπιστευθῶ εἰς σέ, καὶ ἐνδιαφέρομαι περὶ σοῦ περισσότερον ἂν ὅσον δύναμαι νὰ σοὶ εἴπω. Ὅσους ἠγάπησα μὲ τὴν μεγαλειτέραν τρυφερότητα εὐρίσκονται τώρα εἰς τὸν τάφον ἄλλ' ἂν καὶ παρέλαβον μεθ' ἑαυτῶν τὸ γόητρον καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ βίου μου, δὲν μετέβαλον τὴν καρδίαν μου εἰς φέρετρον, οὐδ' ἔκλεισα αὐτὴν διὰ παντὸς εἰς φιλόστοργα αἰσθήματα ἢ μεγάλη ὀλιψίς μου συνετέλεσε τοὐναντίον εἰς τὸ νὰ ἐνισχύσῃ ταῦτα καὶ οὕτω κατ' ἀνάγκην ἔπρεπε νὰ γίνῃ, διότι ἡ δυστυχία ἐξαγνίζει τὴν καρδίαν μας.»

Ὁ ἀγαθὸς γέρον ἀπ' οὗ εἶπε ταῦτα ταπεινῆ τῆ φωνῆ, ὡς εἰ ὠμίλει καθ' ἑαυτὸν, ἐσίγησεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς, ἐν ᾧ ὁ Ὀλιβερ, ἀκίνητος ἐπὶ τοῦ καθίσματός του, μόλις ἐτόλμα νὰ ἀναπνεύσῃ.

«Ἐάν σοῦ ὁμιλῶ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἐπανέλαβε τέλος ὁ κύριος Μπράουνλω φαιδρότερον, τοῦτο τὸ κάμνω διότι ἡ καρδία σου εἶναι νεαρὰ, καὶ εἰζεύρων ὅτι πολλὰς μεγάλας ὀλιψίς ἐδοκίμασα, θὰ ἀποφύγῃς οὕτω μετὰ μεγαλειτέρας φροντίδος νὰ ἀνανεύσῃς ταύτας. Λέγεις ὅτι εἶσαι ὀρφανός, χωρὶς φίλον εἰς τὸν κόσμον. Αἱ πληροφορίαι, τὰς ὁποίας ἠδυνήθη νὰ συλλέξω, ἐπιβεβαιώσῃς τοὺς λόγους σου. Διηγῆθητί μοι τὴν ἱστορίαν σου εἰπέ μοι πόθεν ἔρχεσαι, ποῖος σὲ ἀνέθρεψε καὶ πῶς ἐγνώρισες τοὺς ἀνθρώπους μετὰ τῶν ὁποίων σὲ εὔρον. Εἰπέ μοι μόνον τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἔσο βέβαιος ὅτι ἐν ὅσῳ ζῶ, δὲν θὰ ἦσαι ἐστερημένος φίλου.»

Ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ὁ Ὀλιβερ δὲν ἠδυνήθη νὰ ὁμιλήσῃ ἐκ τῶν λυγμῶν ἔμελλε νὰ διηγῆθῃ πῶς ἀνετράφη ἐν τῇ ἐξοχῇ καὶ πῶς ὠδηγήθη εἰς τὸ πτωχοκομεῖον ὑπὸ τοῦ κυρίου Μπάμπλ, ὅτε τὸ ρόπτρον τῆς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ θύρας ἐκρούσθη δις ταχέως καὶ διὰ τρόπου ἀνυπομονησίαν ἐμφαίνοντος. Ὑπηρέτης δὲ τις εἰσελθὼν ἀνήγγειλε τὸν κύριον Γκρίμγουιγκ.

«Ἀναβαίνει; ἠρώτησεν ὁ κύριος Μπράουνλω.

— Μάλιστα, σέρ, ἀπεκρίνατο ὁ θεράπων ἠρώτησεν ἐάν ὑπῆρχον μάστιγες εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἀπ' οὗ ἐγὼ τῷ εἶπα ὅτι ὑπάρχουν, ἀπεκρίθη ὅτι θὰ ἔλθῃ νὰ πάρῃ τὸ τσάι.»

Ὁ κύριος Μπράουνλω ἐμειδίασε καὶ στραφείς πρὸς τὸν Ὀλιβερ εἶπεν ὅτι ὁ κύριος Γκρίμγουιγκ ἦτο παλαιὸς φίλος του, καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ διδῇ σημασίαν εἰς τοὺς ὀλίγον ἀποτόμους τρόπους του διότι κατὰ βάθος ἦτο κάλλιστος ἄνθρωπος.

«Πρέπει νὰ καταβῶ, σέρ; ἠρώτησεν ὁ Ὀλιβερ.

— Ὁχι, ἀπεκρίνατο ὁ κύριος Μπράουνλω προτιμῶ νὰ μείνῃς ἐδῶ.»

1. Εἶδο; πλακουτιῶν διὰ τὸ τέτον.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰσῆλθε γέρον τις κύριος, ἀρκούντως εὐσαρκος, ἐπὶ χονδρῆς στρωζόμενος βακτηρίας, διότι ἐχῶλαιεν ὀλίγον ἔφερε κυανοῦν ἐπενδύτην, ἐσωκάρδιον ἐκ βραδωτοῦ ὑφάσματος, περισκελίδας ἐκ ναγκίνης, καὶ πῖλον πλατύγυρον. Ἐκ τοῦ θυλακίου τοῦ ἐσωκαρδίου του ἐξήρχετο ἀτημελῶς μακρὰ χαλυβδίνη ἄλυσις ὠρολογίου, εἰς ἧς τὸ ἄκρον ἐκρέματο ἐν κλειδίον. Τὰ δύο ἄκρα τοῦ λευκοῦ λαιμοδέτου του ἦσαν συνεπτυγμένα εἰς κόμβον, ἔχοντα ὄγκον πορτοκαλλίου. Ἡ στάσις του δὲ ἦτο ἀεὶ κίνητος, ὥστε πᾶσα περιγραφή αὐτῆς ἀποβαίνει ἀδύνατος. Ἐν ᾧ ὠμίλει ἐκίνε τὴν κεφαλὴν ἀποτόμως καὶ προσέβλεπε διὰ τοῦ κανθοῦ τῶν ὀφθαλμῶν, ἀπαραλλάκτως ὡς ψιττακός. Οὕτω πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον, καὶ κρατῶν εἰς τοὺς δακτύλους μικρὸν τεμάχιον φλοιοῦ πορτοκαλλίου, ἀνεκραύγασε μετὰ δυσαρσεκείας

«Εἰς τὸν Θεόν σας! ἰδέτε καὶ εἰς! δὲν εἶναι παρᾶξενον καὶ θαυμάσιον πρᾶγμα νὰ μὴ ἤμπορῶ νὰ ἔμβω εἰς κἀνὲν σπίτι χωρὶς νὰ εὔρω εἰς τὴν σκάλα ἐν κομμάτι πορτοκαλλόφλοιδα, ἀπὸ αὐτὰ μὲ τὰ ὁποία κάμνουν τὴν τύχην των οἱ χειρουργοί. Ἐνα κομμάτι πορτοκαλλόφλοιδα μὲ ἔκαμε κουτσὸν καὶ εἶμαι βέβαιος πῶς κἀνὲν ἄλλο κομμάτι πορτοκαλλόφλοιδα θὰ ἦναι ὁ θάνατός μου. Ναί, κύριε, θὰ εὔρω τὸν διάβολόν μου μὲ τὰς πορτοκαλλόφλοιδας. Θὰ φάγω τὸ κεφάλι μου!»

Ἦτο αὕτη ἡ συνήθης ἐκφρασίς, ἧς ἐποιεῖτο χρῆσιν ὁ κύριος Γκρίμγουιγκ πρὸς μείζονα ἐμφρασίαν. Ἦτο τόσῳ μεγάλη καὶ ὀγκώδης ἡ κεφαλὴ του, καὶ πρὸς ἐπίμετρον ἐπιπεπασμένη μὲ ἄφθονον κόνιν, ὥστε, καὶ ἂν ἡ ἐπιστήμη ἐφεύρισκε μέσον τι δι' οὗ νὰ ἠδυνάτο τις νὰ τρώγῃ τὴν ἰδίαν κεφαλὴν, δὲν ἦτο καὶ πάλιν φόβος μὴ πραγματοποιηθῶσιν οἱ λόγοι του οὗτοι.

«Ναί, κύριε, θὰ φάγω τὸ κεφάλι μου, ἐπανέλαβεν ὁ κύριος Γκρίμγουιγκ, κτυπῶν διὰ τῆς βλάβου του τὸ πάτωμα. Μπᾶ, τί εἶναι αὐτό; προσέθηκεν ἰδὼν τὸν Ὀλιβερ καὶ ὀπισθοχωρήσας δύο βήματα.

— Εἶναι ὁ νέος Ὀλιβερ Τουίστ, περὶ τοῦ ὁποίου σὰς ὠμίλησα,» ἀπεκρίνατο ὁ κύριος Μπράουνλω.

Ὁ Ὀλιβερ ἐχαίρειταις. «Ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ ἦναι αὐτὸ τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον προσεβλήθη ἀπὸ πυρετόν, εἶπεν ὁ κύριος Γκρίμγουιγκ ὀπισθοχωρῶν ἀκόμη. Μίαν στιγμὴν! προσέθηκεν ἀποτόμως, ἐν τῇ χαρᾷ ἐπὶ τῇ ἀνακαλύψει του λησμονήσας τὸν φόβον μὴ κολλήσῃ πυρετόν. Στοιχηματίζω πῶς αὐτὸ θὰ ἦναι τὸ παιδί, ὁποῦ ἐκαθάρισε τὸ πορτοκαλλί καὶ ἔρριψε τοὺς φλοιούς εἰς τὴν σκάλαν. Θὰ φάγω τὸ κεφάλι μου, μὰ καὶ τὸ ἰδικόν του ὁμῶς μαζί.»

— Ὁχι, δὲν εἶναι αὐτός, εἶπεν ὁ κύριος

Μπράουνλω γελῶν. Δὲν ἔφαγε πορτοκάλι. Ἐλθετε, βάλετε ἐκεῖ τὸ καπέλλο σας καὶ ὁμιλήσατε μὲ τὸν φίλον μου.

— Αὐτὸ μὲ κάμνει νὰ σκέπτομαι φοβερὰ πράγματα, εἶπεν ὁ εὐερέθιστος γέρον ἐκβαλὼν τὰς χειρίδας του. Εἰς τὸν δρόμον μας εὐρίσκονται πότε ὀλίγα πότε πολλὰ πορτοκαλλόφλοιδα καὶ ἔχω τὴν βεβαιότητα ὅτι τὸ παιδί τοῦ χειρουργοῦ, ὁποῦ εἶναι εἰς τὴν γωνίαν, τὰς βάλλει ἐπίτηδες· δὲν ἔπαιζαν μακρὰ, χθὲς τὸ βράδυ ἐξ αἰτίας μιᾶς τοιαύτης φλοίδας ἐγλύστησε μία νέα, καὶ ἔπαιζαν ἐπάνω εἰς τὰ κάγκελα τοῦ κήπου μου. Ὅταν ἐσηκώθη, τὴν εἶδα ὁποῦ παρετήρει τὸ καταχθόνιον κόκκινον φανῆρι, τὸ ὁποῖον φωτίζει τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ χειρουργοῦ. Μὴ ἔπαιζαν! τῆς φωνάζω ἀπὸ τὸ παράθυρον. Εἶναι φονιάς! αὐτὸς βάλλει ἐπίτηδες νὰ σπάζουν τὸν σβέρκον τοὺς οἱ ἄνθρωποι! Θὰ φάγω. . . .»

Ἐνταῦθα ὁ ὀργίλος γέρον ἐκτύπησε δυνατὰ διὰ τῆς ράβδου τοῦ πᾶτωμα· ἡ χειρονομία αὐτῆ ἦτο ἰσοδύναμος μὲ τὴν συνήθη του ἐκφρασίαν. Εἶτα χωρὶς νάφηση τὴν ράβδον του ἐκάθησε, καὶ ἐπιθεὶς ἐπὶ τῆς ρινὸς διόπτρας, ἃς ἔφερε κρεμασμένης ἐκ πλατείας μελαίνης ταινίας, παρετήρησεν ἐταστικῶς τὸν Ὀλιβερ. Οὗτος δὲ, βλέπων ἑαυτὸν ἀντικείμενον κανονικῆς ἐπιθεωρήσεως, ἠρυθρίασε καὶ ἐχαιρέτισεν ἐκ δευτέρου.

«Αὐτὸ εἶναι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος παιδί; εἶπε τέλος ὁ κύριος Γκρίμγουιγκ.

— Αὐτὸ μάλιστα, ἀπεκρίνατο ὁ κύριος Μπράουνλω, νεύων φιλικῶς τῷ Ὀλιβερ.

— Τί κάμνεις παιδί μου; εἶπεν ὁ κύριος Γκρίμγουιγκ.

— Εὐχαριστῶ, σὲρ, πολὺ καλλίτερα,» ἀπεκρίνατο ὁ Ὀλιβερ.

Ὁ κύριος Μπράουνλω, φοβούμενος μήπως ὁ ἰδιότροπος φίλος του προσθήσει δυσάρεστους τινὰς λόγους, εἶπεν εἰς τὸν Ὀλιβερ νὰ καταβῆ καὶ νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν κυρίαν Μπέντγουιν νὰ φέρῃ τὸ τέιον. Ὁ Ὀλιβερ, ὃν οἱ τρόποι τοῦ νεοελθόντος δὲν εἶχον καταθέλξει, ἐθεώρησεν ἑαυτὸν εὐτυχῆ εὐρὼν ἀφορμὴν νὰπέλθῃ.

«Δὲν εἶναι ἐξαιρετὸν παιδί; ἠρώτησεν ὁ κύριος Μπράουνλω.

— Δὲν εἰξεύρω, ἀπήντησεν ὁ κύριος Γκρίμγουιγκ τραχέως.

— Πῶς;

— Ὅχι, δὲν εἰξεύρω· ἐγὼ ἔχω τὴν ἰδέαν πῶς ὅλα τὰ παιδία ὁμοιάζουν. Μόνον δύο εἶδη αὐτῶν γνωρίζω, τὰ ἰσχνὰ καὶ τὰ παχέα.

— Καὶ εἰς ποίαν κατηγορίαν ὑπάγεται ὁ Ὀλιβερ;

— Εἰς τὰ ἰσχνὰ. Ἐγὼ ἔνα φίλον τοῦ ὁποῖου τὸ παιδί εἶναι χονδρὸν ὡς βαρέλι· καὶ τὸ λέγουν αὐτὸ ὠραῖον παιδί, μὲ τὸ χονδρὸν στραγγυλὸν κεφάλι του, τὰ κόκκινα μάγουλα καὶ τοὺς ἀπαστράπτοντας ὀφθαλμούς του. Εἶπε καλλίτερα

φρικαλέον· νομίζει κἀνεὶς πῶς τὰ βουχὰ του εἶναι εἰς τὴν ἀκμὴν νὰ σπάσουν εἰς ὅλα τὰ μέρη, στενοχωρούμενα ἀπὸ τὸ σῶμά του· ἔχει φωνὴν πιλότου καὶ ὄρεξιν λύκου· τὸν γνωρίζω καλὰ τὸν κατεργάρη!

— Τὰ χαρακτηριστικὰ βλέπω αὐτοῦ δὲν ἔχουσι κάμμειαν ὁμοιότητα μὲ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ νέου Ὀλιβερ Τουίστ, εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω· ὥστε μὴ θυμώνετε.

— Ἀλήθεια, ἀπεκρίνατο ὁ κύριος Γκρίμγουιγκ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς δὲν θάξιζεν ἴσως περισσότερον ἀπὸ ἐκεῖνον.»

Ὁ κύριος Μπράουνλω ἔβηξε μὲ τρόπον ἐκφράζοντα ἀνυπομονησίαν, ὕπερ προὔξενησεν ἄπλετον εὐχαρίστησιν εἰς τὸν κύριον Γκρίμγουιγκ.

«Ναὶ, ἐπανελάθε, ἴσως δὲν θάξιζεν περισσότερον. Ἀπὸ ποῦ ἔρχεται; τί εἶναι; Προσεβλήθη ἀπὸ πυρετόν. . . ἔ! ἔπειτα; Δὲν προσβάλλονται μόνον οἱ ἐντιμοὶ ἄνθρωποι ἀπὸ πυρετόν, ἢ ἔχι; Καὶ οἱ κλέπται κάμμειαν φορὰν προσβάλλονται ἀπὸ πυρετόν, ἔ; Ἐγνώρισαν ἓνα, τὸν ὁποῖον ἐκρέμασαν εἰς τὴν Ἰαμαϊκὴν, διότι ἐσκότωσε τὸν ἀυθέντην του· καὶ αὐτὸς προσεβλήθη ἐξ φρογᾶς ἀπὸ πυρετόν· μήπως νομίζετε πῶς τοῦ ἔδωσαν χάριν ἐξ αἰτίας τούτου; Μπα! κολοκύθια!»

Τὸ βέβαιον ὅμως εἶναι ὅτι κατὰ βᾶθος ὁ κύριος Γκρίμγουιγκ ἦτο ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας διατεθειμένος νὰ παραδεχθῆ ὅτι ἡ φυσιογνωμία τοῦ Ὀλιβερ συνηγόρει πολὺ ὑπὲρ αὐτοῦ· ἐκέκτητο ὅμως εἰς τὸν ὕπατον βαθμὸν τὴν μανίαν τῆς ἀντιλογίας, καὶ εἶπερ ποτε καὶ ἄλλοτε κατὰ τὴν παροῦσαν ὥραν, ἀφ' ἧς εὗρεν ἓν τεμάχιον φλοιοῦ πορτοκαλλίου εἰς τὴν κλίμακα. Εὐθύς ὡς εἰσῆλθεν ἔλαβε τὴν ἀπόφασιν νάντιλέγη εἰς τὸν φίλον του. Ὅταν δὲ ὁ κύριος Μπράουνλω τῷ ὁμολόγησεν ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰπαντήσῃ εἰς μηδεμίαν τῶν ἐρωτήσεών του, διότι ἀνέβαλε νὰ ἐξετάσῃ τὸν Ὀλιβερ περὶ τοῦ βίου του μέχρις οὗ ἐντελῶς ἀναρρώσῃ, ἡ φυσιογνωμία τοῦ κυρίου Γκρίμγουιγκ προσέλαβεν ἐκφρασίαν μυκτηριστικὴν καὶ κακεντρεχῆ, ἠρώτησε δὲ κατειρωνεύμενος ἂν ἡ οἰκονόμος συνείθιζε καθ' ἐκάστην ἑσπέραν νὰ μετρή τὰ ἀσημικὰ, διότι ἂν ἡμέραν τινὰ ἔλειπον δύο ἢ τρία κοχλιάρια, θὰ ἔτρωγε τὸ κεφάλι του, παρὰ. . . κτλ.

Ὁ κύριος Μπράουνλω, καίτοι λίαν ζωηροῦ χαρακτήρος, ὑπέμεινε ὅμως ὅλα ταῦτα χωρὶς νὰ συγχυσθῆ, διότι ἐγνώριζε πληρέστατα τὸν χαρακτήρα καὶ τὰς ἰδιοτροπίας τοῦ φίλου του.

Ἀφ' ἐτέρου ὁ κύριος Γκρίμγουιγκ ἔσχε τὴν καλωσύνην νὰ εὕρῃ τὰ μάφιν ἐξαιρετα, καὶ τὰ πάντα ἔλαβον ὁμαλωτέραν τροπὴν. Ὁ Ὀλιβερ, ὅστις συνέπινε τέιον μετὰ τῶν δύο φίλων, ἤρχισε νὰ μὴ στενοχωρῆται τόσῳ πολὺ ἐκ τῆς παρουσίας τοῦ φοβεροῦ γέροντος.

«Καὶ διὰ πότε ἡ πλήρης, λεπτομερὴς καὶ ἀ-

ληθὴς ἀφήγησις τοῦ βίου καὶ τῶν συμβεβηκότων τοῦ Ὀλιβερ Τουίστ;» ἠρώτησεν ὁ κύριος Γκρίμγουιγκ τὸν κύριον Μπράουνλω μετὰ τὸ τέιον.

Καὶ συγχρόνως ἔβλεπεν ὑπόδρα τὸν Ὀλιβερ. «Αὐριον τὸ πρῶτ', εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω· ἐπιθυμῶ νὰ γίνῃ τοῦτο μεταξὺ μας. Νὰ ἔλθῃς εἰς τὸ γραφεῖον αὐριον τὸ πρῶτ', φίλε μου.

— Μάλιστα, σὲρ,» εἶπεν ὁ Ὀλιβερ.

Ἀπεκρίθη δὲ μετὰ τινος δισταγμοῦ, διότι ἐδειλίασε βλέπων τὸν κύριον Γκρίμγουιγκ ἀτενίζοντα αὐτὸν ἀσκαρδαμυκτί.

«Θέλεις νὰ σοὶ τὸ εἶπω, εἶπεν οὗτος ταπεινῆ τῆ φωνῆ τῷ κυρίῳ Μπράουνλω· δὲν θὰ ἔλθῃ αὐριον τὸ πρῶτ' τὸν εἶδα διατάζοντα τὴν ἐπαθες, φίλε μου.

— Καὶ ἐγὼ σὰς λέγω πῶς θὰ ἔλθῃ, ἀπεκρίνατο ὁ κύριος Μπράουνλω.

— Ἄν δὲν ἔλθῃ, εἶπεν ὁ κύριος Γκρίμγουιγκ, νὰ φάγω. . . .»

Καὶ ἐκτύπησε διὰ τῆς βακτηρίας τὸ πάτωμα.

«Ἢμπορῶ νὰ ὀρκισθῶ εἰς τὴν ζωὴν μου ὅτι τὸ παιδίον αὐτὸ εἶναι εἰλικρινές, εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω, κτυπῶν τὴν τράπεζαν.

— Καὶ ἐγὼ βάζω τὸ κεφάλι μου πῶς εἶναι κατεργάρης, ἀπήντησεν ὁ κύριος Γκρίμγουιγκ, γρονθοκοπῶν ἐπίσης τὴν τράπεζαν.

— Θὰ ἴδωμεν, εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω, καταστέλλων κίνημά τι ὀργῆς.

— Ναὶ, θὰ ἴδωμεν, ἀπήντησεν ὁ κύριος Γκρίμγουιγκ εἰρωνικῶς μειδιῶν, θὰ ἴδωμεν πολὺ καλά.»

Ἡ τύχη ἔφερε νὰ εἰσέλθῃ κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἡ κυρία Μπέντγουιν, κρατοῦσα μικρὸν δέμα βιβλίων, τὰ ὁποῖα ὁ κύριος Μπράουνλω ἠγόρασε τὴν προῖαν ἀπὸ τὸν αὐτὸν βιβλιοπώλην, περὶ οὗ ἀνωτέρω ἐγένετο λόγος· τὸ ἀπέθηκεν ἐπὶ τῆς τραπεζῆς καὶ ἠτοιμάζετο νὰ ἐξέλθῃ τοῦ γραφείου.

«Εἰπέτε εἰς τὸν ὑπάλληλον νὰ περιμένῃ, κυρὰ Μπέντγουιν, εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω· ἔχει νὰ πάρῃ μερικὰ ὀπίσω.

— Ἐφυγε, σὲρ, ἀπεκρίνατο ἡ κυρία Μπέντγουιν.

— Φωνάξατέ τον, εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω, δὲν ἤθελα νὰ φύγῃ. Ὁ βιβλιοπώλης δὲν εἶναι πλούσιος καὶ τὰ βιβλία εἶναι ἀπλήρωτα. Ἐπειτα καὶ μερικὰ πρέπει νὰ ἐπιστραφῶσι.»

Ἐτρεξάν ἀμέσως εἰς τὴν ἔξω θύραν, ὁ Ὀλιβερ διέτρεξε τὴν ὁδὸν κατὰ τὴν μίαν διεύθυνσιν, ἡ ὑπηρετρία κατὰ τὴν ἑτέραν, ἡ δὲ κυρία Μπέντγουιν ἴσταμένη εἰς τὸ κατώφλιον ἐφώναζε πάσῃ δυνάμει τὸν ὑπάλληλον· ἀλλ' οὗτος εἶχεν ἀπομακρυνθῆ καὶ δὲν κατώρθωσαν νὰ τον ἴδωσι.

«Τοῦτο μὲ δυσαρρεστὴν πολὺ, εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω· πολὺ ἐπεθύμουν νὰ ἐπεστρέφοντο ἀπόψε τὰ βιβλία.

— Στείλατέ τα μὲ τὸν Ὀλιβερ, εἶπεν ὁ κύ-

ριος Γκρίμγουιγκ σαρκαστικῶς· θὰ τα ἀποδώσῃ εὐσυνειδήτως, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία.

— Ναὶ, σὲρ, ἄφετέ με νὰ τα ὑπάγω ἐγὼ, σὰς παρακαλῶ, εἶπεν ὁ Ὀλιβερ· θὰ ὑπάγω τρέχων.»

Ὁ γέρον κύριος ἠτοιμάζετο νὰ εἶπῃ ὅτι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἔπρεπε νὰ ἐξέλθῃ ὁ Ὀλιβερ· ἀλλ' ὁ κύριος Γκρίμγουιγκ ἔβηξε τόσῳ κακεντρεχῶς, ὥστε ὁ κύριος Μπράουνλω ἀπεφάσισε νάναθέσῃ εἰς τὸ παιδίον τὴν ἐντολὴν ἐκείνην καὶ νὰποδείξῃ οὕτως εἰς τὸν γέροντα φίλον του πόσον αἰ ὑποφίαί του, ὡς πρὸς αὐτὸ τὸ ζήτημα τούλαχιστον, ἦσαν ἀβάσιμοι.

«Ἵπαγε, φίλε μου, εἶπε τῷ Ὀλιβερ· τὰ βιβλία εἶναι εἰς ἓν κάθισμα πλησίον τῆς τραπεζῆς. Πήγαινε νὰ τα φέρῃς.»

Ὁ Ὀλιβερ, περιχαρὴς διότι προσέφερον ὑπηρεσίαν τινὰ, ἐπανεῆλθε τάχιστα μὲ τὰ βιβλία ὑπὸ μάλης, καὶ τὸ κασκέττον του ἔχων ἀνά χεῖρας ἀνέμενε τὰς διαταγὰς τοῦ κυρίου Μπράουνλω.

«Νὰ εἰπῆς, εἶπεν οὗτος βλέπων ἀτενῶς τὸν κύριον Γκρίμγουιγκ, ὅτι ἐπιστρέφεις τὰ βιβλία αὐτὰ ἐκ μέρους μου καὶ ὅτι θέλεις νὰ τῷ πληρώσῃς τὰς τέσσαρας λίρας καὶ ἡμίσειαν, τὰς ὁποίας τῷ ὀφείλω. Ἴδου ἓν τραπεζικὸν γραμματίον πέντε λιρῶν· θὰ φέρῃς λοιπὸν ὀπίσω δέκα σελίνια.

— Δὲν θὰ κάμω περισσότερον ἀπὸ δέκα λεπτά, σὲρ,» ἀπεκρίθη ὁ Ὀλιβερ ζωηρῶς. Ἐβαλε τὸ τραπεζικὸν γραμματίον εἰς τὸ θυλάκιόν του, ἐκόμβωσε τὸν χιτῶνά του ἔως ἐπάνω, ἔθηκεν ἐπιμελῶς τὰ βιβλία ὑπὸ μάλης, ἐχαιρέτησεν εὐσεβάστως καὶ ἐξῆλθε. Ἡ κυρία Μπέντγουιν συνώδυσεν αὐτὸν μέχρι τῆς ἔξω θύρας, ὅπως τῷ περιγράψῃ ἀκριβῶς τὸν συντομώτερον δρόμον καὶ τῷ εἶπῃ τὸ ὄνομα τοῦ βιβλιοπώλου καὶ τὸ τῆς ὁδοῦ, ἅτινα πάντα ὁ Ὀλιβερ εἶπεν ὅτι καλλίστα ἐνόησε· καὶ ἀφ' οὗ ἐπανειλημμένως συνέστησεν αὐτῷ νὰ προσέχη μὴ κρουολογήσῃ, ἢ συνετῆ πρεσβυτίς τὸν ἀρῆκεν ἐπὶ τέλους νὰ ἐξέλθῃ.

«Τὸ ἀγαπητὸν παιδί! εἶπε παρακολουθοῦσα αὐτὸν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν· δὲν εἰξεύρω διατί, ἀλλὰ δὲν ἤθελα νὰ τὸ ἀφήσω καθόλου ἀπὸ τὰ μάτια μου.»

Κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ Ὀλιβερ ἐγράφη καὶ ἔνευσεν αὐτῇ χαριέντως πρὸς ἀποχαιρετισμὸν προτοῦ κάμψῃ τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ· ἡ πρεσβυτίς ἀνταπέδω τὸν χαιρετισμὸν μειδιῶσα, ἔκλεισε τὴν θύραν καὶ ἐπανεῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν της.

«Ἄς ἴδωμεν, εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω, ἐξαγαγὼν τὸ ὠρολόγιόν του καὶ θεῖς αὐτὸ ἐπὶ τῆς τραπεζῆς· θὰ ἐπιστρέψῃ μετὰ εἴκοσι λεπτά τὸ πολὺ· ἔως τότε θὰ νυκτώσῃ.

— Σπουδαίως λοιπὸν νομίζετε ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃ; ἠρώτησεν ὁ κύριος Γκρίμγουιγκ.

— Ἀμφιβάλλετε λοιπὸν περὶ τούτου;» εἶπεν ὁ κύριος Μπράουνλω μειδιῶν.

Τὸ πνεῦμα τῆς ἀντιλογίας ἐβασάνιζεν ὑπερβολικὰ κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν τὸν κύριον Γκρίμγουιγκ, τὸ δὲ πλήρες ἐμπιστοσύνης μειδιάμα τῶν φίλου του ἐνίσχυσε τὴν διάθεσιν ταύτην.

«Ναί, ἀμφιβάλλω, εἶπε κυτυπὼν διὰ τοῦ γρόνου τὴν τράπεζαν. Τὸ παιδί φορεῖ καινούργες ἐνδυμα, κρατεῖ εἰς τὰ χέρια του βιβλία ἀξίας καὶ ἔχει εἰς τὸ θυλάκιόν του τραπεζικὸν γραμματίον πέντε λιρῶν. Θὰ ὑπάγῃ νὰ ἐνταμώσῃ τοὺς παλαιούς του φίλους, τοὺς κλέπτας, καὶ θὰ σε περιπαίξῃ. Ἐὰν ξαναπατήσῃ τὸ πόδι του ἐδῶ, νὰ φάγω τὸ κεφάλι μου!»

Καὶ λέγων ταῦτα ἐπλησίασε τὸ κάθισμά του εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ οἱ δύο φίλοι ἔμειναν ἐν σιωπῇ προσδοκίᾳ, τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους ἔχοντες ἐπὶ τοῦ ὄρολογίου. Ἄξιον δὲ παρατηρήσεως εἶναι, ὡς καταδεικνύον τὴν σπουδαιότητα ἦν περιήπτομεν εἰς τὰς κρίσεις ἡμῶν, ὅτι ὁ κύριος Γκρίμγουιγκ, ἂν καὶ οὐδόλως ἦτο κακός, καὶ τούναντίον μεγάλως θὰ ἐλυπεῖτο ἐνδομύχως ἂν ὁ φίλος ἐγένετο θύμα δόλου, ἐπεθύμει διακαῶς νὰ μὴ ἐπιστρέψῃ ὁ Ὀλιβερ' οὕτως ἐξ ἀντιλογίων ἐξυμωμένη εἶναι ἡ ψυχὴ μας!

Ἡ νύξ ἐπῆλθε βαθυμῶδον καὶ μόλις διεκρίνοντο οἱ δεικταὶ τοῦ ὄρολογίου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'

Ἐν ᾧ φαίνεται πόσον φιλοστόργως ἠγάπων τὸν Ὀλιβερ' ὁ ἀστὴς γέρον Ἑβραῖος καὶ ἡ δεσποινὴς Νάνσυ.

Ἐν τῇ σκοτεινῇ αἰθούσῃ ἐλσεινοῦ τινος καπηλείου κειμένου ἐν τῷ ῥυπαρωτέρῳ μέρει τοῦ Λίττλ Σάφρον Χίλλ, ζοφερᾶς τρώγλης, ἐν τῇ τῶν χειμῶνα εἰς φανὸς φωταερίου ἦν ἀνημμένος καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, καὶ εἰς τὴν οὐδέποτε κατὰ τὸ θέρος εἰσεχώρησεν ἀκτὶς ἡλίου, ἀνθρωπὸς πὸς τις ἐκάθητο ἔχων πρὸ αὐτοῦ κασσιτερίνην λάγνηνον καὶ μικρὸν ποτήριον, εἰς βαθείας σκέψεις βεθυθισμένος καὶ ἰσχυρὰν ἀποπνέων ὁσμὴν οἰνοπνεύματος. Ἐκ τοῦ ἀπὸ κοινὸν βελουδὸν χιτῶνός του, ἐκ τῶν βελουδίνων περισκελίδων καὶ τῶν σανδαλίων του, ἐπιτήδειος ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος, καίτοι τὸ φῶς ἦτο ἀμυδρότατον, θύνεγνῶριζεν ἀμέσως τὸν Μπίλ Σάικς. Πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ ἔκειτο ἐξηπλωμένος κύων λευκόμαλλος καὶ ἐρυθρόφθαλμος, ὅστις ἄλλο δὲν ἔκρινε ἢ νὰ καμύῃ τὸν ὀφθαλμὸν παρατηρῶν τὸν κύριόν του καὶ νὰ λείχῃ κατόπιν τὸ ῥύγχος του, οὐ πλατεῖα καὶ αἱματόφυρτος πληγὴ ἔμαρτύρει πρόσφατον πάλιν.

«Θὰ καθήσῃς ἡσυχο, ψοφίμι!» εἶπεν ὁ κύριος Σάικς, διακόπτων ἀποτόμως τὴν σιγὴν. Τοσοῦτον ἦτο φαίνεται βεθυθισμένος εἰς συλλογισμοὺς, ὥστε καὶ μόνῃ ἡ κίνησις τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ κυνὸς ἤρχετο νὰ τον ταράξῃ ἢ μάλλον ὁ ἐρεθισμὸς,

ὁ ἐκ τῶν συλλογισμῶν ἐκείνων προερχόμενος, ἦτο ἀνάγκη νὰ ἐκχυθῆ κατὰ τοῦ ἀκάκου ζώου. Ὅπως ἂν ἦ, ὁ Σάικς ἤρχισε νὰ βλασφημῇ τὸν κύνα του, καὶ ἐλάκτισεν αὐτόν.

Κατὰ γενικὸν κανόνα ὁ κύων οὐδέποτε πειράται νὰ ἐκδικηθῆ τὰ κυτυπήματα, ἅτινα λαμβάνει παρὰ τοῦ κυρίου του· ἀλλ' ὁ τοῦ Σάικς εἶχε, ὅπως καὶ ὁ ἰδιοκτήτης αὐτοῦ, πολὺ κακὸν χαρακτήρα, καὶ ἀγανακτῆσας κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐκ τῆς συναισθησεως τῆς ἀθωότητός του, ἐπέπεσεν ἄνευ ἐνδοιασμοῦ κατὰ τοῦ λακτίσαντος αὐτόν ποδός, ἐβύθισε τοὺς ὀδόντας εἰς τὸ σανδάλιον, τὸ ἐκίνησε μεθ' ὀρμῆς, καὶ κατόπιν ἔτρεξε νὰ κρυβῆ ὑπὸ τὴν θρανίον λίαν ἐγκαίρως, διότι ὁ κύριος Σάικς ἐσφενδόνισε κατ' αὐτοῦ τὸ κασσιτερίνον ἀγγεῖον.

«Ἦθελες νὰ δαγκάσῃς, ἔ;» εἶπεν ὁ Σάικς, διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς ἀρπάξων τὰς πυρολαβίδας ἐκ τῆς ἐστίας, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας γυμνῶν μακρὰν μάχαιραν, ἣν εἶχε κεκρυμμένην ἐν τῷ θυλακίῳ του. Ἐδῶ, ψοφίμι! ἐδῶ! μὲ ἀκούεις;»

Ὁ σκύλος ἤκουσε πολὺ καλά, διότι ὁ κύριος Σάικς ἐκράυγαζεν ὡς κωφός· ἀλλὰ δὲν ἐφαινετο ὅλως δόλου εὐδιάθετος νὰ φέρῃ νὰ τον σκοτώσῃν· ἔμεινε ἐκεῖ ὅπου ἦτο, γρυλλίζων ἰσχυρότερον, καὶ συνέλαβε διὰ τῶν ὀδόντων τὸ ἄκρον τῶν πυρολαβίδων, ὑπερ ἔδακνε λυσσῶδως.

Ἡ ἀντίστασις αὕτη ἐπηύξησε τὸν θυμὸν τοῦ κυρίου Σάικς, ὅστις γονατίσας ἤρχισε τὰ προσβάλλῃ τὸν κύνα ματωδῶς. Τὸ ζῶον ἐπήδα ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸ ἄλλο μέρος γρυλλίζων καὶ ὑλακτοῦν. Ὁ ἄνθρωπος δὲ ὕβριζε, ἐβλασφήμει, ἐκτύπα. Ἦτο δὲ κίνδυνος μὴ ἡ πάλιν ἀπέβαιεν ἐλεθρία διὰ τὸν ἕτερον τῶν μαχητῶν, ἐὰν δὲν ἠνοίγτο αἴφνης ἡ θύρα, δι' ἧς δι' ἐνὸς ἄλματος ἐδραπέτευσε ὁ κύων, καταλιπὼν τὸν Μπίλ Σάικς μὲ τὴν μάχαιραν καὶ τὰς πυρολαβίδας ἀνά χειρας.

Διὰ κάθε μάλλωμα χρειάζονται πάντοτε δύο, λέγει παλαιὰ τις παροιμία. Ὁ κύριος Σάικς ἀγανακτῆσας ἐκ τῆς φυγῆς τοῦ κυνός, ἐπέριψεν ὄλον τὸν θυμὸν του ἐπὶ τοῦ εἰσελθόντος.

«Τί διάβολο ἔρχεσαι καὶ χώνεσαι μεταξὺ τοῦ σκύλου μου καὶ ἐμοῦ; ἠρώτησε, συνοδεύσας δι' ἀπειλητικῶν σχήματος τὴν ἐρώτησίν του.

— Δὲν εἴξευρα, φίλε μου, δὲν εἴξευρα,» ἀπεκρίνατο ὁ Φείγγιν ταπεινῶς.

Διότι ὁ εἰσελθὼν ἦτο ὁ Ἑβραῖος.

«Δὲν εἴξευρες, γεροκολασμένε! ἀνεφώνησεν ὁ Σάικς. Δὲν ἤκουσες λοιπὸν τὸν θόρυβον ὅπου ἐγένετο;

— Δὲν ἤκουσα καθόλου, ἔτσι νὰ χαρῶ τὴν ζωὴν μου, ἀπεκρίνατο ὁ Ἑβραῖος.

— Ἀλήθεια, τίποτε δὲν ἀκούεις, ὑπολαβὼν εἶπεν ὁ Σάικς σαρδόνιον γελῶν. Παντοῦ χώνεις τὴν μύτην σου, χωρὶς νὰ σε καταλαμβάνῃ κανεὶς οὔτε ὅταν ἐμβαίνης οὔτε ὅταν ἐκβαίνης.

Πολὺ ἤθελα, Φείγγιν, νὰ ἦσο εἰς τὴν θέσιν τοῦ σκύλου μου πρὸ μικροῦ.

— Καὶ διατί; ἠρώτησεν ὁ Ἑβραῖος μετὰ βεβιασμένου γέλωτος.

— Διότι ἡ κυβέρνησις, ἡ ὁποία προστατεύει τὴν ζωὴν κατεργαρέων ὡς ἐσὲ, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχεις ὄσση καρδίαν ἔχει ἕνα βρωμόσκυλο, ἀφίνει τὸν καθένα νὰ σκοτώνη τὸν σκύλον του ὅταν τοῦ ἔρχεται ὄρεξις, ἀπεκρίνατο ὁ Σάικς, βάλλων τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην μὲ τρόπον λίαν ἐκφραστικόν. Νὰ, διατί.»

Ὁ Ἑβραῖος ἔτριψε τὰς χεῖρας καὶ καθήσας πρὸ τῆς τραπέζης προσεποιήθη ὅτι γελᾷ διὰ τὸν ἀστεϊσμὸν τοῦ φίλου του. Οὐχ ἦττον εὐρίσκειτο εἰς πρόδηλον ἀμυχανίαν.

«Ἦγάγινε νὰ γελᾷς ἀλλοῦ, εἶπεν ὁ Σάικς καταθέτων τὰς πυρολαβίδας καὶ περιφρονητικῶς βλέπων τὸν Ἑβραῖον. Ἦγάγινε νὰ γελᾷς ἀλλοῦ, καὶ ὄχι ἐμπρός μου. Σὲ ἔχω εἰς τὰ χέρια μου, Φείγγιν, καὶ ὁ διάβολος νὰ με πάρῃ ἂν τὸ κατορθώσῃς νὰ μοῦ γλυτώσῃς. Ἄν καρυδώσουν' ἐμὲ θὰ κάμω νὰ μὴ γλυτώσῃς καὶ σὺ τὸ καρύδωμα. Φυλάξου λοιπὸν ἀπὸ ἐμὲ καὶ πρόσχε με.

— Καλὰ, καλὰ, ἀγαπητέ μου, εἶπεν ὁ Ἑβραῖος. Εἴξεύρω ὅλα αὐτά. Ὅλους τοὺς κινδύνους καὶ ὅλα τὰ κέρδη τὰ ἔχομεν κοινὰ, Μπίλ.

— Χμ! ἔκαμεν ὁ Σάικς, ὡσεὶ ἐπέισθη περὶ τῆς ταυτότητος τῶν συμφερόντων ἀμφοτέρων. Ἐ, λοιπὸν, τί ἔχεις νὰ μοῦ εἴπῃς;

— Ὅλα ἔγιναν ὅπως τὰ ἠθέλαμεν, ἀπεκρίνατο ὁ Φείγγιν, καὶ νὰ τὸ μερίδιόν σου. Εἶναι μεγαλιότερον ἀπὸ ὅσον ἔπρεπε, ἀγαπητέ μου· ἀλλ' ἐπειδὴ εἴξεύρω πῶς εἶσαι πολὺ ἄξιος καὶ θὰ κάμωμεν πολλαὶς δουλειαίς...

— Ἐ, σώνουν πλέον αἱ φλυαρίαι, διακόψας αὐτόν εἶπεν ὁ κλέπτης ἀνυπομόνως. Ἐλα, δός μου.

— Ναί, ναί, Μπίλ, μὰ δός μου καὶ καιρὸν, δός μου καιρὸν, ἀπεκρίνατο ὁ Ἑβραῖος κολακευτικῶς. Νὰ, αὐτὸ εἶναι τὸ μερικόν σου.»

Καὶ συγχρόνως ἐξήγαγε τοῦ θυλακίου του παλαιὸν μανδύλιον, ἔλυσεν ἕνα μεγάλον κόμβον, καὶ ἔδειξε μικρὸν δεμάτιον τετυλιγμένον εἰς φαῖον χάρτιν, ὑπερ ὁ Σάικς ἤρπασεν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Εἶτα τὸ ἦνοιξε καὶ ἤρχισε νὰ μετρή τὰ ἐν αὐτῷ χρυσὰ νομίσματα.

«Αὐτὰ εἶναι ὅλα; ἠρώτησεν ὁ Σάικς.

— Ὅλα, ἀπεκρίνατο ὁ Ἰουδαῖος.

— Δὲν ἄνοιξες καθόλου τὸ δέμα εἰς τὸν δρόμον διὰ νὰ μοῦ λαδώσῃς¹ κανένα δυὸ φλωριά; προσέθηκεν ὁ Σάικς μετὰ δυσπιστίας. Μὴ μου κἀνης τὸν μισοκακόμοιρον. Δὲν εἶναι πρώτη φορά' ποῦ μοῦ ἔφτιασες αὐτό. Κούνησε τὸ μπιμπλάμ.»

Τοῦτο ἐσήμαινεν εἰς τὴν κοινὴν γλώσσαν

1. Ἀπαγχονίωσι.
2. Κλέψης.

«Κροῦσον τὸν κώδωνα.» Ἀκούσας τὸν ἦχον τοῦ κώδωνος, προσῆλθεν ἕτερος Ἑβραῖος, νεώτερος μὲν τοῦ Φείγγιν, ἀλλὰ σχεδὸν ἐπίσης βδελυρὸς καὶ ῥυπαρὸς ὡς οὗτος.

Ὁ Σάικς περιωρίσθη νὰ δείξῃ διὰ τοῦ δακτύλου τὴν κενὴν λάγνηνον, ὁ δὲ Ἑβραῖος κατανοήσας πληρέστατα τὴν χειρονομίαν ἐξῆλθεν ὅπως τὴν γεμίσει, ἀφ' οὗ ἀντήλλαξε πρῶτον βλέμμα συνεννοήσεως μετὰ τοῦ Φείγγιν, ὅστις ὑψωσε πρὸς στιγμὴν τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὡσεὶ περιέμενε τοῦτο, καὶ ἀπεκρίθη κατανεύσας ἐλαφρὰ τὴν κεφαλὴν. Ὁ Σάικς δὲν παρετήρησε τοῦτο, ἀσχολούμενος νὰ δέσῃ τοὺς ἱμάντας τῶν σανδαλίων του, οὓς εἰς κακὴν κατάστασιν ἔθεσεν ὁ σκύλος του. Εἶναι δὲ πολὺ πιθανὸν ὅτι ἐὰν ἔβλεπε τὰ βλέμματα ἐκεῖνα, οὐδὲν αἴσιον δι' ἑαυτὸν θὰ προοιωνίζετο.

«Εἶναι κἀνεὶς ἐδῶ, Μπάρνυ, ἠρώτησεν ὁ Φείγγιν, μὴ ὑψῶν τώρα τοὺς ὀφθαλμοὺς; διότι ἔβλεπεν ὁ Σάικς.

— Οὔτε ψυχὴ, ἀπεκρίνατο ὁ Μπάρνυ, οὐ οἱ λόγοι, εἴτε ἐξήρχοντο ἐκ τῆς καρδίας εἴτε μὴ, πάντοτε ὅμως διήρχοντο διὰ τῆς ῥινός.

— Κἀνεὶς; ἠρώτησεν ὁ Φείγγιν μὲ ἐκπληξιν, δεικνύουσας ἴσως εἰς τὸν Μπάρνυ ὅτι ἠδύνατο ἀρόθως νὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν.

— Κἀνεὶς, μόνον ἡ κυρία Νάνσυ, ἀπεκρίνατο ὁ Μπάρνυ.

— Ἡ Νάνσυ, ἀνεφώνησεν ὁ Σάικς· ποῦ εἶναι; Ὁ διάβολος νὰ με πάρῃ ἂν δὲν τιμῶσω αὐτὴν τὴν ἀξιόλογον νέαν ἀναλόγως τῶν προτερημάτων τῆς.

— Διέταξε νὰ τῆς σερβίρουν ἕνα βραστό, προσέθηκεν ὁ Μπάρνυ.

— Πέ της νὰ ἔλθῃ, εἶπεν ὁ Σάικς, κεράσας συγχρόνως ἐν ποτήριον οἰνοπνεύματος· πέ της νὰ ἔλθῃ.»

Ὁ Μπάρνυ εἶδε δειλῶς τὸν Φείγγιν, ὡς θέλων τρόπον τινὰ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀδειάν του. Βλέπων δὲ ὅτι ὁ Ἑβραῖος οὐδὲ γὰρ ἔλεγε, ἐξακολουθῶν νὰ ἔχῃ προσηλωμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς χαμαὶ, ἐξῆλθε, καὶ σχεδὸν ἀμέσως ἐπανελθὼν εἰσήγαγε τὴν Νάνσυ, ἐνδύματα μαγειρίου φέρουσαν, σκούφιαν, ποδιάν, καλάνιον καὶ μακρὰν κλειδα εἰς τὴν χεῖρα.

«Ἦῦρες τὸν τορὸ, ἢ ὄχι; Νάνσυ; ἠρώτησεν ὁ Σάικς προσφῶρον αὐτῇ ἐν ποτήριον.

— Ναί, Μπίλ, ἀπεκρίνατο ἡ νέα, κενούσα αὐτὴ, τὸν ἠῦρα, ἀλλὰ βαργέστησα πλέον· ὁ μικρὸς κατεργάρης ἀρρώστησε καὶ ἦτον εἰς τὸ κρεβάτι καὶ...

— Ἄ! Νάνσυ, ἀγαπητή μου!» ἀνεφώνησεν ὁ Ἑβραῖος ὑψῶν τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἴσως ὁ Ἑβραῖος συσπῶν τὰς πυρρὰς αὐτοῦ ὀφρῦς καὶ ἡμικλείων τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐσκόπει νὰ δώσῃ εἰς τὴν Νάνσυ νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ὑπερέβη πᾶν ὄριον εἰς τὰς ἐκμυστηροσύνας· ἢ λεπτομέ-

ρεία όμως αυτή οὐδὲν ἐνδιαφέρει. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ Νάνσυ δὲν ἐξηκολούθησε τὰς ἀποκαλύψεις αὐτῆς, ἀλλ' ἀπ' οὗ ἐφιλοδώρησε τῷ Σάικς πολλά χαριέστατα μειδιάματα ἢ ἠλαξεν ὀμίλιαν. Μετὰ δέκα περίπου λεπτὰ σφοδρὸς βῆξ κατέλαβε τὸν κύριον Φέιγγιν, ἀμέσως δὲ ἡ Νάνσυ ἐφόρσε τὸ σάλιόν της, εἰποῦσα ὅτι ἦτο καιρὸς νὰπέλθῃ. Ὁ κύριος Σάικς παρετήρησεν ὅτι εἶχον νὰ κάμουν τὸν ἴδιον δρόμον μέχρι τινός, καὶ ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ τὴν συνοδεύσῃ. Ἀπῆλθον ἄκοιλουθόμενοι εἰς τινὰ ἀπόστασιν ὑπὸ τοῦ κυνός, ὅστις ἐξῆλθεν ἐκ τινος πλησίον αὐτῆς, εὐθὺς ὡς ὁ κύριός του ἀπεμακρύνθη ὀλίγον.

Ὁ Ἑβραῖος προέκυψε τὴν κεφαλὴν ἐκ τῆς θύρας, ὅτε κατέλειπε τὴν αἴθουσαν ὁ Σάικς, παρεκολούθησεν αὐτὸν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μέχρι τινός, ἀπειλῶν αὐτὸν διὰ τοῦ γρόνου, καὶ φοβερὰς ἀράς ὑποτονορῶν. εἶτα φρικαλέον γελάσας ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πρώτην θέσιν του παρὰ τὴν τράπεζαν, ὅπου ἐβουθίσθη εἰς τὴν λίαν ἐνδιαφέρουσαν ἀνάγνωσιν τῆς Ἐφημερίδος τῶν δικαστηρίων.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Ὀλιβερ, οὐδαμῶς ὑποπτέων ὅτι εὐρίσκειτο τὸσῶ πλησίον τοῦ ἀστείου γέροντος, μετέβαινε εἰς τὸ βιβλιοπωλεῖον. Φθὰς εἰς Κλάρκενγουνελλ ἠκολούθησε χωρὶς νὰ δώσῃ προσοχὴν οὐχὶ τὴν ἐρθὴν ὁδόν. Εἶχε φθάσει εἰς τὸ μέρος τῆς ἐτέρας ὁδοῦ, ὅτε ἐνόησε τὸ λάθος τῆς ὁδοῦ, ἀλλ' εἰξέυρων ὅτι καὶ ἡ ὁδὸς ἐκείνη κατέληγεν εἰς τὸ μέρος εἰς ὃ μετέβαινε, δὲν ἔκρινε καλὸν νὰ ἐπιστρέψῃ, ἀλλ' ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον τοῦ ἔχον τὰ βιβλία ὑπὸ μάλῃς καὶ τρέχων μὲθ' ὅλης τῆς ταχύτητος τῶν ποδῶν του.

Βαδίζων δὲ ἀνελογίζετο τὴν παροῦσαν εὐδαίμονα κατάστασιν αὐτοῦ, τὴν εὐχαρίστησιν, ἣν θὰ ἠσθάνετο βλέπων ἔστω καὶ ἐπὶ μίαν στιγμὴν τὸν ταλαίπωρον μικρὸν Δικ, ὅστις ἴσως κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην, δρομέων καὶ λιμώττων θὰ ἔκλαιε πικρῶς, ὅταν ἐξῆγαγεν αὐτὸν ἐκ τῶν ὄνειροπολημάτων μίαν νέα κρυγιάσασα μεγαλοφῶνως.

«ὦ! ὁ ἀδελφούλης μου!» Μόλις δ' ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμούς διὰ νὰ ἴδῃ τί τοῦτο ἐσήμαινε καὶ ἠσθάνθη δύο βραχίονας σφιγκτὰ περιπτύσσοντας αὐτόν.

«Ἀφετέ με, ἀνεφώνησεν ὁ Ὀλιβερ προσπαθῶν νὰπαλλαγῇ ἄφετέ με ἤσυχον. Τί εἶναι; Διατί με σταματᾶτε;»

Ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως, ἡ νέα, ἡ κρατοῦσα αὐτὸν ἐνηγκαλισμένον, καὶ ἥτις ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα ἐν καλῆθιον καὶ μίαν μεγάλην κλεῖδα, ἤρχισε νὰ κρυγιάζῃ καὶ νὰ θρηνηθῇ.

«ὦ Θεέ μου! ἔλεγε τὸν ἐπανεῦρον λοιπόν! Ὀλιβερ! Ὀλιβερ! ὦ, κακὸ παιδί, νὰ με κάμῃς νὰ τραβήξω τόσους φόβους καὶ νὰ ὑποφέρω τόσα βάσανα! Ἐλα εἰς τὸ σπίτι μας τώ-

ρα, ἔλα. Δόξα σοι ὁ Θεός! τὸν ἐπανεῦρηκα!»

Μετὰ τὰς ἀσυναρτήτους ταύτας ἐκφωνήσεις ἡ νεῆνις ἐπανελάβε τοὺς στεναγμούς καὶ τοὺς θρήνους, οὓς ἤρτυε διὰ νευρικῶν σπασμῶν τόσῳ σφοδρῶν, ὥστε πολλαὶ γυναῖκες παριστάμεναι ἐκεῖ ἠρώτησαν ὑπερέτην τινὰ κρεωπωλείου λιπαρὰν καὶ στιλπνὴν ἔχοντα κόμην καὶ θεωροῦντα ἐπίσης τὴν σκηνὴν, ἀν δὲν ἐνόμιζεν ἀναγκαῖον νὰ τρέξῃ νὰ φέρῃ ἰατρόν. Εἰς τὸ ὅ ὑπερέτης τοῦ κρεωπωλείου, ἥτις ἦτο φύσει ὀλίγον κωθρὸς, ἀπήντησεν ὅτι δὲν τὸ ἐνόμιζεν ἀναγκαῖον.

«ὦ! ὄχι, ὄχι, δὲν εἶναι ἀνάγκη, εἶπεν ἡ νεῆνις, σφιγγουσα τὴν χεῖρα τοῦ Ὀλιβερ εἶμαι τώρα κάπως καλλίτερα. Ἐλα, ἐμπρός, εἰς τὸ σπίτι, παληόπαιδο! ἐμπρός!»

— Τί τρέχει, κυρία; ἠρώτησε μίαν τῶν γυναικῶν.

— ὦ, κυρία μου, ἀπεκρίνατο ἡ νεῆνις, ἐφυγεν εἶναι τώρα ἓνας μῆνας ἀπὸ τοὺς γονεῖς μας, οἱ ὅποιοι εἶναι τίμιοι ἐργάται, διὰ νὰ ὑπάγῃ ἴσως μὲ τίποτε κλέπτας καὶ κακούργους, καὶ ἡ μητέρα του κινδυνεύει νὰποθάνῃ ἀπὸ τὴν λύπην της.

— Κακορρίζικε! εἶπεν ἡ γυνή.

— Γύρισε γρήγορα ἔς τὸ σπίτι σου, γαῖδοῦρι! εἶπεν ἄλλη τις.

— Δὲν εἶμαι ἐγὼ, ἀνεφώνησεν ὁ Ὀλιβερ κατατεθορυβημένος δὲν τὴν γνωρίζω δὲν ἔχω οὔτε ἀδελφὴν, οὔτε πατέρα, οὔτε μητέρα εἶμαι ὄρφανός, κατοικῶ εἰς Πέντοβιλλ.

— Εἶδες ἐκεῖ ἀναίδειαν! εἶπεν ἡ νεῆνις.

— Πῶς! σεῖς εἶσθε; Νάνσυ! ἀνεκράυγασεν ὁ Ὀλιβερ ἰδὼν τὴν μορφήν τῆς νέας ἥτις ἔως τότε ἴστατο ὀπισθεν αὐτοῦ, καὶ ὀπισθοδρομήσας ἔκθαμβος καὶ φρίττων.

— Βλέπετε λοιπὴν πῶς με ἀναγνωρίζει! εἶπεν ἡ Νάνσυ, στραχεῖσα πρὸς τοὺς παρισταμένους. Δὲν ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ ἀλλοιῶς. Θὰ λάβῃ κἀνεὶς τὴν καλωσύνην νὰ με βοηθήσῃ νὰ τον ὑπάγω εἰς τὸ σπίτι μας; διότι ἀλλοιῶς θὰ κάμῃ νὰποθάνουν ὁ πατέρας του καὶ ἡ μητέρα του καὶ θὰ με φέρῃ καὶ ἐμὲ εἰς ἀπελπισίαν.

— Τί διάβολο εἶναι ἐδῶ; ἀνεφώνησεν ἀνὴρ τις ἐξελθὼν τοῦ καπηλείου καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ λευκοῦ κυνός. Πῶς! ὁ μικρὸς Ὀλιβερ! δὲν ἤπηναι εἰς τὴν δυστυχισμένην τὴν μητέρα σου, παληομάγκα! Ἐλα! γρήγορα εἰς τὸ σπίτι!

— Δέν τους ἔχω τίποτε! Δέν τους γνωρίζω! Βοήθεια! βοήθεια! ἀνεφώνει ὁ Ὀλιβερ προσπαθῶν νὰ λυτρωθῇ τῶν χειρῶν τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου.

— Βοήθεια! ἐπανελάβε ἐκείνος ἐγὼ ἔρχομαι εἰς βοήθειαν, χαμένε! Τί εἶναι αὐτὰ τὰ βιβλία ὅπου κρατεῖς; Κἀπου θὰ τα ἐκλεψῃς βέβαια. Δός μου τα.»

Καὶ ἀρπάσας τὰ βιβλία, ἄτινα ἐκράτει τὸ

παιδίον, κατήνεγκε διὰ τούτων ἰσχυρὸν κτύπημα κατὰ τῆς κεφαλῆς του.

«Καλὰ τοῦ κάμνει, εἶπεν ἀνωθεν ἐξ ἐνός παρθύρου εἰς θεατῆς τῆς σκηνῆς ταύτης νὰ, ἔτσι πρέπει νὰ σωφρονίζονται αὐτοὶ οἱ μάγκες.»

— Σωστὸ εἶναι αὐτὸ, παρετήρησε χονδρὸς τις λεπτοουργός, ἐπιδοκιμάζων ὅσα ὁ ἄλλος εἶπεν.

— Αὐτὸ θὰ του κάμῃ καλὸν, εἶπον αἱ δύο γυναῖκες.

— Καὶ βέβαια, ἐπανελάβε ὁ ἀνὴρ κτυπῶν ἐκ νέου τὸν Ὀλιβερ καὶ δρᾶττων αὐτὸν ἐκ τοῦ περιλαίμιου. Ἐμπρός, μοσχομάγκα! Ἐδῶ, Τοῦρκο! προσοχὴ εἰς τὸ πρόσταγμα!»

Ἐξηγητῆμενον ἐκ τῆς προσφάτου ἀπηνειίας του, ζαλισθὲν ἐκ τῶν κτυπημάτων καὶ τῆς αἰφνιδίου ἐκείνης προσβολῆς, φοβηθὲν ἐκ τῶν ἀπειλητικῶν κνιζημῶν τοῦ κυνός καὶ τῆς βαναυσότητος τοῦ ἀνδρὸς, πρὸ πάντων δὲ καταληφθὲν ὑπὸ ἀπελπισμοῦ, διότι ἔβλεπεν ὅτι οἱ παριστάμενοι ἀκράδαντον εἶχον πεποίθησιν ὅτι ἀληθεῖς ἦσαν οἱ κατ' αὐτοῦ δισχυρισμοὶ τῆς Νάνσυ, — τί ἡδύνατο νὰ κάμῃ τὸ ταλαίπωρον παιδίον; Εἶχε νυκτώσει, ἡ δὲ συνοικία ἦν ἔρημος, ὥστε οὐδεμίαν βοήθειαν προσεδόκα καὶ πᾶσαν ἀντίστασιν ἔκρινε περιττήν. Ἐν ῥίπῃ ὀφθαλμοῦ ἐσύρθη εἰς λαβύρινθον στενῶν ὁδῶν, μετὰ ταχύτητος καθιστώσης ἀκαταλήπτους τὰς ἀσθενεῖς κραυγὰς αἱ ἐτόλμα νὰ ἐκπέμψῃ. Ἀλλὰ καὶ εὐδιάκριτοι ἂν ἦσαν, τίς θὰ προσέτρεχε λυτρωτῆς αὐτοῦ ἐν ταῖς ἐρήμοις ὁδοῖς;

.....

Οἱ φανοὶ τοῦ φωταερίου ἀνήφθησαν πανταχοῦ. Ἡ κυρία Μπέντγουν μετ' ἀγωνίας ἀνέμενεν ἐπὶ τοῦ κατωφλίου τῆς θύρας πολλὰκις ἡ ὑπερέτρια ἔτρεξε μέχρι τοῦ ἄκρου τῆς ὁδοῦ, προσπαθοῦσα νὰ διακρίνῃ τὸν Ὀλιβερ, οἱ δὲ δύο προσβῦται φίλοι ἔμενον μετ' ἐπιμονῆς καθήμενοι ἐν τῷ γραφείῳ, καίτοι πυκνὴ σκοτία ἐπῆλθε, προσηλωμένους ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμούς εἰς τὸ ὀρολόγιον.

Ἐπιτετα συνέχεται.

**Π

ΟΡΟΣ ΑΔΡΙΑΝΟΥ

Γνωστὸν ὑπάρχει ὅτι κατὰ συνήθειαν παραδόξως ἐπικρατήσασαν, πολλάκις πολλαὶ οἰκοδομαὶ ἢ μνημεῖα εἶνε γνωστὰ παρὰ τοῖς πολλοῖς ὑπ' ὀνόματα ὅλως διάφορα τοῦ προσήκουτος αὐτοῖς, σύμφωνα δὲ συνήθως πρὸς τὸ σχῆμα ἢ τὴν θέσιν ὅπου ταῦτα ἴστανται, ἢ διαφόρους ἐπ' αὐτῶν παραστάσεις τῆς τέχνης, ὅταν τοιαῦτα ὑπάρχωσιν, ὡς συνέβη εἰς τὸ Ὄρολόγιον τοῦ Κυρρήστου, τὸ κοινῶς Ἀέρηδες καλούμενον, ἢ καὶ πρὸς ἄλλας αὐτῶν σχέσεις. Τῶν ὀνοματοθεσιῶν τούτων ἐσφαλμένων τὸ πλεῖστον, πολλὰ ἐν Ἀθήναις ἔχομεν τὰ παραδείγματα τὰ κατὰ τὸν λόγον λ. χ. τοῦ Μουσείου παλαιότατα ἐπὶ τοῦ βράχου οἰκήματα φυλακῆ (ἢ σπηλῆ) τοῦ Σωκράτους οἱ πολλοὶ καλοῦσι, καὶ Πύλῃν τῆς

ἀγορᾶς (ἀδιάφορον τίνος) τὴν πρόστασιν ἐκείνην τὴν τετράστυλον, τὴν Δωρικὴν, τὴν ὀπισθεν τῶν ξυλίνων ἐρειπίων, ἄτινα ἀγορὰ τῆς πρωτεύουσας καλοῦνται, καὶ γανᾶρι τοῦ Διογέσιου τὸ Λυσικράτειον, κ. ἄ. π. Καὶ πολλὰ μὲν τούτων τῶν ὀνομάτων αὐτὸς ὁ λαὸς ἐδημιούργησε καὶ διὰ τῆς ἀπὸ στόματος εἰς στόμα παραδόσεως διέσωσεν, οὐκ ὀλίγα δὲ καὶ παρὰ λογίων ἐκπορευόμενα φαίνονται, τῶν χρόνων ἰδίᾳ, καθ' οὓς, ἀγνωσμένης ὅλως τῆς τοπογραφίας τῆς πόλεως, ἕκαστος εἰκῆ καὶ ἀνεξετάστως ὄνομα οἰονδήποτε ὡς ὀρθὸν παρεδέχετο.

Τῆς ἡμαρτημένης ταύτης ὀνοματοθεσίας θῦμα ἐγένετο καὶ τὸ ἐγγὺς τοῦ παρὰ τὸν Ἰλισὸν Ὀλυμπίου ἀψιδωτὸν ἐκεῖνο μνημεῖον τῶν χρόνων τοῦ Ἀδριανοῦ, Πύλη τοῦ Ἀδριανοῦ, ἢ Ἀψίς Ἀδριανοῦ ἔτι καὶ νῦν καλούμενον, λαβὼν δὲ τὰ ὀνόματα ταῦτα ἐκ τε τοῦ σχήματος καὶ τῆς γειτνιάσεως αὐτοῦ πρὸς τὸν παρκαίμενον ναὸν, πρὸς ὃν ὑπὸ πολλῶν ἐσχέτιζετο, πᾶν ἄλλο πάντως ὃν ἢ ὅ,τι αἱ ἄνω ὀνομασίαι δηλοῦσιν, ὡς ἐν τοῖς ἐξῆς δεῖξομεν.

Οἰκοδομήματα ἀψιδωτά, αὐτὸ τοῦτο ἀψίδες καλούμενα, ἠγείροντο συνήθως ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων κατὰ τὰς θριαμβευτικὰς ἐν Ῥώμῃ πομπὰς προσωρινῶς ἐκ ξύλου, εἶτα δ' ἀντὶ τούτων καθαιρουμένων, πολυτελῆ μαρμάρια κτίσματα διακτινίζον τὰ κατορθώματα τῶν θριαμβευόντων στρατηγῶν ἢ αυτοκρατόρων πλὴν τὰ τοιαῦτα οἰκοδομήματα ἦσαν ἀσυγκρίτῳ πᾶ λόγῳ μεγαλείτερα καὶ πλουσιώτερα τοῦ παρὰ τὸ Ὀλύμπιον, οὕτως ἀπαιτοῦντος τοῦ σκοποῦ δι' ὃν ἠγείροντο ταῦτα, κατὰ πολὺ διαφόρου ἐκείνου δι' ὃν ἴστανται τὸ ἐν Ἀθήναις. Θριαμβευτικαὶ ἀψίδες, οἷας ἀνωτέρω λέγομεν, σώζονται τινες εἰς διάφορα τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους μέρη τοιαύτη ἢ ἐν Orange τῆς Γαλλίας ὑπ' ἄλλων μὲν τῷ Μαρίῳ καὶ ὑπ' ἄλλων τῷ Καίσαρι ἀποδιδόμενη. Ἀλλὰ τοιαῦται γνωστὰ ἐν Ῥώμῃ εἶνε ἡ τοῦ Κωνσταντίνου, οἰκοδομημένη ἐν μέρει ἐκ τῶν λειψάνων τῆς τοῦ Τραϊανοῦ, ἢ τοῦ Σεπτιμίου Σεουήρου καὶ Τίτου, ἢ τὰ ἀνάγλυφα εἰκονίζουσι τὰ κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Ἱερουσαλήμ, ἢ τοῦ Βενουέντου καὶ τῆς Ἀγκῶνος, τῷ Τραϊανῷ ἀρισρωμένα, κ. π. ἄ.

Πᾶσαι αὗται φέρουσι πλουσίαν διακόσμησιν μετ' ἀναγλύφων παραστάσεων ἀναγομένων εἰς τὸ ἱστορικὸν τῆς ἀνεγέρσεως αὐτῶν καὶ ἐπιγραφὰς ῥητῶς ἀναφερούσας τὸ πρόσωπον χάριν τοῦ ὁποῦ ἀνηγέρθη ἢ ἀψίς, ἐν μέρει δὲ καὶ τὴν πρᾶξιν ὑφ' ἧς παρακινούμενος ὁ λαὸς τοιαῦτα δείγματα εὐνοίας πρὸς τοὺς ἐπιφανεστέρους ἀνδρας παρεῖχεν.

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅμως οὔτε ἀνάγλυφοι παραστάσεις φαίνονται, οὔτε αἱ ἐπ' αὐτοῦ ὑπάρχουσαι μονόστιχοι ἐπιγραφαὶ ἀναφέρονται εἰς πρᾶξιν ἐνδοξον, αὐταὶ δ' αὐταὶ δεικνύουσι σα-

φέστατα τὸν σκοπὸν τοῦ κτιρίου, ὅτι δηλ. ἐκτίσθη ἐπὶ τοῦ ὄριου τῆς παλαιότερας καὶ νεωτέρας πόλεως ἀντὶ λίθου ἀπλοῦ, ὃν ἐν τοιαύταις περιστάσεσι μετεχειρίζοντο οἱ Ἕλληνες. Ὡστε κατ' οὐδένα λόγον δὲν δυνάμεθα νὰ καλῶμεν τὸ μνημεῖον ἀψίδα Ἀδριανοῦ, ὡς ἄλλην σημασίαν τῆς ἐνομασίας ταύτης ἐχοῦσης.

Πολὺ μακρὰν δ' ἀπέχει καὶ ἡ ἄλλη ὑπόθεσις καθ' ἣν ἐχρησίμευσεν ὡς πύλη τοῦ περιβόλου τοῦ παρακειμένου ναοῦ διότι ἐὰν ἦτο τοιαύτη ἔπρεπε νὰ συνέχεται ὀργανικῶς μετὰ τοῦ ναοῦ οὐδ' ἔχνος ὅμως τοιοῦτου συνδέσμου φαίνεται, ὅπως δ' ἀνεξάρτητον τῶν πέριξ τὸ κτίσμα διατελοῦν, αὐτὸ τοῦτο, ὡς ἐκ τῆς κατασκευῆς καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἐπιγραφῶν τὸν σκοπὸν πρὸς ὃν ἵστατο δηλοῖ. Ὡστε εἶνε οἰκοδόμημα ὅπως αὐθόπαρκτον ἀντὶ ὄριου ἀπλοῦ, ἀντὶ γῆλης, οἶαι, ὡς εἶπομεν, ἦσαν ἐν χρῆσει παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὧν μίαν πρό τιμων ἐτῶν ἀποκαλυφθεῖσαν ἔχομεν ἐν τῷ Κεραμεικῷ μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν Ὀρος Κεραμεικοῦ καὶ ἑτέραν ἐν ταῖς ὕψισθεν τῆς Ἀκροπόλεως κατὰ τὸ Ἀσκληπιεῖον ἐπ' ἐσχάτων γενομένων ἀνασκαφαῖς εὑρεθεῖσαν μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν Ὀρος κρήνης, κ. ἄ. π. Ἐπειδὴ δὲ κατ' ἐκεῖνο τὸ μέρος συνέπιπτεν ὁδὸς καὶ ὁ κατασκευάσας τὸν ὄρον ἐπεθύμει νὰ θέσῃ ὄριον ἀντάξιον τῶν κατ' ἐκεῖνο τῆς πόλεως οἰκοδομηθέντων, ἀψιδοειδῶς τὸν ὄρον τῆς ὁδοῦ ὑπερέτεινε.

Τὸ μνημεῖον ἀποτελεῖται ἐκ δύο μερῶν, τοῦ κατωτέρου ἀψιδωτοῦ τοῦ καὶ μείζονος, καὶ τοῦ ἀνωτέρου, τοῦ καὶ ταπεινοτέρου, ὅπερ οὐδὲν ἄλλο εἶνε εἰμὴ πλουσιωτέρα διακόσμησις τῆς Ἀττικῆς (Attica), τοῦ μικροῦ δηλ. ἐκεῖνου τοίχου τοῦ ὑπὲρ τὸ γείσον ἐπιστέφαντος τὰς Ῥωμαϊκὰς οἰκοδομὰς. Ἀνήκει δὲ εἰς τὸν Κορινθιακὸν ρυθμὸν, τὸν κατὰ τοὺς Ῥωμαϊκοὺς χρόνους ἀναπτυχθέντα, καὶ ἔχει ἀμφοτέρως τὰς προσόψεις ὁμοίας.

Τοίχος ἰσοδομικός, ὑπὸ τεσσάρων περατούμενος παραστάδων, δύο κατὰ τὰ ἐξωτερικὰ ἄκρα μεγάλων, καὶ δύο κατὰ τὸ ἐπ' αὐτοῦ ἀποτελούμενον ἄνοιγμα τῆς ἀψίδος, ἀποτελεῖ τὸ κατώτερον μέρος. Τῶν παραστάδων τὰ ἐπίκρανα μετὰ πολλῆς τῆς δεξιότητος συνοῦσι τοὺς δύο ρυθμοὺς, τὸν Κορινθιακὸν δηλ. καὶ Ἰωνικόν διότι τὸ μὲν ὄλον ἀνήκει εἰς τὸν πρῶτον, κατὰ μέρη δὲ ἀναγνωρίζεται ἡ συνύπαρξις καὶ τοῦ δευτέρου ἐν τῇ σειρά τῶν ὠδῶν καὶ τῶν ἐλικοειδῶν βλαστῶν, τῶν μετὰ λεπτότητος μεγάλης κατασκευασμένων ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν ἐπίκρανων τῶν ἐξωτερικῶν παραστάδων πλουσιώτερον εἶνε εἰργασμένα τῶν ἄλλων.

Ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν παραστάδων βαίνει τὸ τόξον τῆς ἀψίδος ἀπλοῦν, ἀνευ τινὸς διακόσμου, διηρημένον εἰς δύο ταινίας καὶ τερματιζόμενον ὑπὸ κυματίου. Ἐπὶ τοῦ ἰσοδομικοῦ τοίχου καὶ ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ τόξου ἐκτείνεται ταινία ἰσοῦψῆς τοῖς ἐπίκρανοις τῶν ἐξωτερικῶν παραστά-

δων ὅπως ἀκόσμητος ὑπὲρ δὲ ταύτην ἐπιστύλιον εἰς δύο ταινίας διηρημένον. Ἐνθεν καὶ ἔνθεν τῆς ἀψίδος, μεταξὺ ἐσωτερικῆς παραστάδος καὶ ἐξωτερικῆς, ἵσταντο κίονες Κορινθιουργεῖς ἐπὶ βάσεων τετραγώνων ὑψηλῶν, δύο εἰς ἑκατέραν τῶν προσόψεων, ὡς δεικνύουσι τὰ τε λείψανα τῶν βάσεων τὰ πρὸ τῆς δυτικῆς προσόψεως κατὰ χώραν κείμενα, καὶ ἡ ἀκριβῶς ὑπὲρ αὐτὰ προεξοχή τοῦ ἐπιστυλίου ἐν εἶδει προμόχθου, ἐπὶ τῆς κάτω ἐπιφανείας τοῦ ὁποῦ φαινεται καὶ ἡ πρὸς συναρμογὴν κατωτέρου σώματος ὀπή.

Ἐπὶ τοῦ ἐπιστυλίου στενὴ ταινία, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν ζωοφόρον τῶν ναῶν, φέρει τὴν χαρακτηριστικὴν τοῦ μνημείου ἐπιγραφὴν, ἣτοι ἐπὶ μὲν τῆς Δυτικῆς προσόψεως:

Αἰδ' εἶσ' Ἀθηναίησι θεσέως ἡ πρὶν πόλις,

ἐπὶ δὲ τῆς Ἀνατολικῆς:

Αἰδ' εἶσ' Ἀδριανὸς καὶ οὐχὶ θεσέως πόλις.

Μετὰ τὰ ἄνω γενικῶς εἰρημένα περιττὴν νομίζομεν πᾶσαν περαιτέρω ἐρμηνείαν τῶν ἐπιγραφῶν τούτων, γνωστοῦ ἄλλως ὑπάρχοντος ὅτι σύνθητες ἦν τοῖς Ἕλλησι, παρ' ὧν καὶ οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον, τὸ ἀναγράφειν ἐπὶ στηλῶν τοιαύτας ἐπιγραφὰς εἰς στίχους τριμέτρους ἰαμβικούς τὸ πλεῖστον ἕτερον προχειρότατον παράδειγμα τοιούτων ἐμμέτρων ὁροθετικῶν ἐπιγραφῶν ἔχομεν τὰς ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου:

Τὰδ' ἐστὶ Πελοπόννησος οὐκ Ἰωνία

καὶ:

Τὰδ' οὐχὶ Πελοπόννησος ἀλλ' Ἰωνία.

Ἐν τούτοις, μεθ' ὅλην τὴν φανερὰν σημασίαν, ἣν παρέχουσιν αἱ ἐπιγραφαί, πολλαὶ πολλάκις ὑπὸ πολλῶν ἐρμηνεῖαι ἐδόθησαν εἰς αὐτὰς ἀφ' ὅτου ἐγένοντο γνωσταί.

Τὸ πρῶτον ἀναφερόμενα ὑπὸ τοῦ σχολιαστοῦ Ἀριστείδου τοῦ Σοφιστοῦ, ἀντεγράφησαν κατ' ἀρχὰς τὸ 1436 ὑπὸ Κυριακοῦ τοῦ Ἀγκωνίτου καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 15' αἰῶνος περιελήφθησαν ὑπὸ Οὐρβανοῦ τοῦ διδασκάλου τοῦ Πάπα Λέοντος τοῦ Ι' ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθείσῃ γραμματικῇ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης.

Εἶδομεν ἤδη ἐν τοῖς περὶ Ὀλυμπίου οἶαν στρεβλὴν ἐρμηνείαν τῶν ἐπιγραφῶν ὁ παρὰ Laborde ἀνόνημος παρέσχεν, ὑπολαμβάνων, ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν τότε χρόνων, τὸ Ὀλύμπιον ὡς πάλαι τοῦ Ἀδριανοῦ. Ὁ Babin, γράφων τὸ 1672 ἀναφέρει καὶ τὸν Ὄρον τοῦτον ὡς πύλην, αἱ ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐπιγραφαί δηλοῦσι, κατ' αὐτόν:

CE N'EST PLUS ICI LA VILLE DE THESEE, C'EST LA VILLE DES HADRIANS,

μεθ' ὃ ἐπάγει: «C'est le même Empereur qui bâtit Adrianople.» Ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ ταύτῃ δὲν δύναται τις νὰ ἐνοήσῃ ποῖοι εἶνε αὐτοὶ οἱ Ἀδριανοὶ καὶ διατὶ ἕνα μετὰ ταῦτα ἀναφέρει. Δὲν γίνεται δὲ παντάπασιν λόγος περὶ τῆς ἑτέρας τῆς ἐπὶ τῆς ἀντιθέτου προσόψεως. Ἄν καὶ οὕτως ἐπιθεξίως ὅμως ἠρμηνεύσει τὴν ἐ-

πιγραφὴν ἀναφέρει καὶ ὡς πιθανὴν δέχεται καὶ οὗτος τὴν παράδοξον γνώμην καθ' ἣν μέχρι τῆς ἀκροπόλεως ἀπὸ τοῦ Ὄρου τούτου ἐξετείνετο σειρά κίωνων καὶ μέχρι τοῦ Λυκαθητοῦ δὲ, ὅπου ἐσώζοντο δύο κίονες ἐκ ναοῦ τῆς Παλλάδος.

Ὁ δὲ Chandler τὸ ΑἰΔ ΕἰΣ ΑΘΗΝΑΙ παραδόξως ἀναγινώσκει «αἰδεῖς Ἀθηναίαι» ἐκ δὲ τῆς ὅπως ἐσφαλμένης ταύτης ἀναγνώσεως προήλθεν ἡ τοῦ Οὐϊλκίου γνώμη, καθ' ἣν ἡ ἐπιγραφὴ ἀναφέρεται εἰς τὸ μέρος τῆς πόλεως πρὸς ὃ εἶνε ἐστραμμένος ὁ θεατῆς ὅταν ἀναγινώσκη αὐτήν, καὶ ὅτι κατ' ἀκολουθίαν τὸ ἀντίθετον ἦτο ἡ Ἀδριανούπολις.

Καὶ οὕτω μὲν ἔχουσι τὰ κατὰ τὰς ἐπιγραφὰς. Ἐπὲρ δὲ ταύτας προκύπτει μικρὸν γέισον φέρον τοὺς συνήθεις ὑπ' αὐτὸ ὀδόντας, καὶ ἐπιστέφανον τὸ μέχρις ἐνταῦθα ἐξικνούμενον κάτω μέρος τῆς ὅλης οἰκοδομῆς.

Ἐπὲρ τὸ γείσον τοῦτο καὶ ὀλίγον ἐσωτέρω τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ τοίχος μικρὸς ὑπερτείνων εἶνε κυρίως ἡ Attica ἐν ταῖς Ῥωμαϊκαῖς οἰκοδομαῖς καλουμένη πλὴν ἐνταῦθα ὁ τοίχος οὗτος, ἐν εἶδει ἀναβαθμοῦ ταπεινοῦ ὑψόμενος, φέρει ἄνω πλούσιον διάκοσμον.

Ἀκριβῶς δηλ. ὑπὲρ τὸ μέσον τῆς ἀψίδος ἵσταται σηκόμορφον ἄνοιγμα ἀποτελούμενον ὑπὸ δύο κιονίσκων Κορινθιουργῶν εἰς ἑκατέραν τῶν προσόψεων ὑποβασταζόντων δύο ἀετώματα. Τὸ σηκόμορφον τοῦτο ἴδρυμα φαίνεται ὅτι δὲν ἦτο τὸ πάλαι καθ' ὅλον τὸ βάθος αὐτοῦ ἀνοικτὸν, ὡς σήμερον, ἀλλ' ὅτι κατὰ πλάτος διὰ πλακῶν μαρμαρίνων διηρείτο τὸ ὄλον καθέτως εἰς δύο ἴσας κόγχας καὶ οὕτω δύο μικροὶ ἀντικείμενοι σηκοὶ ἀπετελοῦντο. Τοῦ χωρίσματος λείψανον βεβαίωτατον σώζεται εἰς τὸ ἀνώτατον μέρος μαρμαρίνη πλάξ λεπτὴ ὡσεὶ καταπέτασμα προέχουσα τεκμήριον δ' ἀσφαλὲς τῆς δι' ὄλου τοῦ ὕψους καταπράξεως τοῦ ἀνοίγματος ἡ ἑκατέρωθεν ἄνωθεν ἕως κάτω ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ ἀνοίγματος ἐγγλυφῆ, ἡ τὴν διεύθυνσιν καὶ τὸ πάχος τῆς σωζομένης πλακὸς ἔχουσα.

Ἐσφαλμένως ἐδέχθησάν τινες ὅτι ἄφρακτον ἦτο τὸ ἀνοιγμα ἀρχικῶς καὶ ὅτι βραδύτερον εἰς πολὺ μετὰ ταῦτα χρόνους ἐτέθησαν τὰ χωρίσματα διότι πρὸ ἐτῶν πολλῶν ἐσώζοντο εἰς τὸ κάτω τοῦ ἀνοίγματος μέρος μάρμαρα τινὰ ὄρθια μὴ ἀνήκοντα εἰς τὴν οἰκοδομήν· ἐκ τούτων δὲ τῶν μαρμάρων ὀρμώμενοί τινες προσέβαλον καὶ τὴν γνησιότητα τῆς ἄνω μνημονευθείσης πλακὸς καὶ προσεπάθησαν νὰ ἀποδείξωσι τὸ ἀκατάφρακτον τοῦ ἀνοίγματος.

Ἐκατέρωθεν τοῦ σηκόμορφου τούτου ἀνοίγματος τοῦ κατὰ τὰ μέρη αὐτοῦ σύμφωνα πρὸς τὸ Κορινθιουργεῖς τοῦ ὄλου κοσμουμένου, διὰ τῶν ἀναλόγων ταινιῶν, ὀδόντων, σειρᾶς φατωμάτων μικρῶν ὑπ' ἀμφοτέρω τὰ ἀετώματα, παρατείνεται τὸ θρίγκωμα στηριζόμενον ἀφ' ἐνός

μὲν ἐπὶ τῶν παραστάδων τῶν ἐπὶ τοῦ μέσου τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ τοίχου τοῦ ἔνθεν καὶ ἔνθεν μεταξὺ τῶν κιονίσκων ἀποτελοῦντος τὰς κόγχας, ἀφ' ἑτέρου δ' ἐπὶ τετραγώνων παραστάδων, φερόντων τὸ ἐπίκρανον καθαρὸν Κορινθιακόν, ὡς καὶ αἱ παραστάδες, καθ' ὅλας δὲ τὰς πλευρὰς ἐσκαμμένων ἄνωθεν ἕως κάτω ἐν ἐπιμήκει τετραγωνικῷ σχήματι κοσμουμένω πέριξ κυματίῳ. Ἡ λοιπὴ διακόσμησις ἀκολουθεῖ τὸ κάτω μέρος, τῶν δ' ἀετωμάτων τὸ Δ. σώζει ἔχνος ἀκρανθέμου.

Καὶ τὸ κτίριον τοῦτο ὑπέστη οὐκ ὀλίγας ἀλλοιώσεις διότι ἐπὶ μακρὸν φαίνεται ὅτι ἐπὶ τῆς ἑτέρας τῶν προσόψεων αὐτοῦ, τῆς Ἀν., ἀνεπαύετο κτίσμα νεώτερον, ὡς ἡ ἐπὶ τινὰ χρόνον ἀνάγνωσις τῆς ἑτέρας τῶν ἐπιγραφῶν, τῆς ἐπὶ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς, μαρτυρεῖ, καὶ ἡ παράδοξις ἀναφέρουσα τὴν ἐκεῖ πρὸ τοῦ ὄρου ὑπαρξίν ναοῦ χριστιανικοῦ. Συμῶν ὁ Καθάσιλας τὸ 1578 γράφων, ἀναφέρει μόνον τὴν τῆς Δ. προσόψεως ἐπιγραφὴν, βεβαιῶν οὕτω τὰ παραδεδομένα, καθ' ἃ νὰς, ὡς εἶπομεν, χριστιανικὸς εἶχεν ἰδρυθῆ ἐκεῖ πρὸ τοῦ ὄρου καὶ ἴσως εἰς τρόπον ὥστε ἐκαλύπτετο ἡ Ἀν. πλευρὰ ὑπὸ τινος τῶν τοίχων αὐτοῦ. Καὶ οὗτος δὲ πύλην τὸν Ὄρον ὑπολαμβάνων ταῦτα περὶ αὐτοῦ λέγει: «Τοῦ δ' ἐξωτέρου (ἐν ᾧ καὶ βασιλεία διὰ μαρμάρων καὶ κίωνων μεγίστων, ἐφ' ὧν τῆς πύλης ἐπιγέγραπται μονόστιχον καὶ ἔστι σωζόμενον):

Αἰδ' εἶσ' Ἀθηναίησι θεσέως ἡ πρὶν πόλις), τὸ τρίτον οἰκούμενον».

Φαίνεται δ' ὅτι οὐ πολὺ μετὰ ταῦτα ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος νὰς καταδικάσθη καὶ ἔμεινον ὀλίγα μόνον ἐρείπια αὐτοῦ, ἴσως τὰ ἐν τῇ θέσει τοῦ Ὄρου ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Spon τὸ 1674 ἐκδοθέντι πίνακι τῶν Ἀθηναίων φαινόμενα λείψανα πύλης ἀψιδωτῆς ἐκ λίθων μικρῶν κατ' ἀπομίμησιν τοῦ ἰσοδομικοῦ τρόπου.

Οὕτω λοιπὸν τὸ μνημεῖον ἵσταται ἐκεῖ ὡς ὄριον καὶ ἐνδείξις, οὕτως εἶπειν, τῆς ἡλικίας τοῦ ἐνός μέρους τῆς πόλεως ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ ἕτερον, ἀμα δ' ὡς ἐν ἀμίλλῃ ἀνατείνει τὸ μέτωπον αὐτοῦ ἀπέναντι τῶν ὑπερηφάνων τῆς ἀκροπόλεως μαρμάρων, ἅτινα καθορίζουσι τὴν θέσιν τοῦ ὑπερηφάνως ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ ἐνδόξου βράχου των, μεθ' ὅλον δὲ τὸν ἐξαιρετικὸν αὐτοῦ ἀρχιτεκτονικὸν διάκοσμον, μένει ὡσεὶ παραπονούμενον διότι ἡ τύχη ἐκεῖ κάτω, τόσον χαμηλὰ καὶ εἰς χρόνους οὕτω μεμακρυσμένους τὸ ἐρριψεν.

Ι. Α. Κ. ΔΡΑΓΑΤΗΣ.

Παράσιτος ἐκαλεῖτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι καὶ Ῥωμαίοις ὁ ἱερεὺς, ὁ φροντίζων περὶ τοῦ σίτου, ἐξ οὗ προσετέροντο αἱ θυσίαι εἰς τοὺς θεοὺς· ὕστερον δὲ ἀπεδόθη ἡ προσωνυμία αὕτη εἰς πᾶν ὀργανικὸν σῶμα, τὸ ὁποῖον ἔζη ἀναλώμασιν ἄλλων.

ΑΘΗΝΑΙ ΚΑΙ ΦΛΩΡΕΝΤΙΑ

Πρὸς τιμὴν τῶν ἐπ' ἐσχάτων ἐν Φλωρεντία τῆς Ἰταλίας ἐν συνεδρίῳ συναλλομένων ἀσιανολόγων προσέθηκε πολυτελὲς γέφυρα ὁ κ. Ρόσσης, εἰς ὃ πλὴν ἄλλων παρεκάθησαν οἱ κκ. Ρενάν, Ρόθ, Ουέβερ, δὲ Ροσσὸν, δὲ Γουβερνάτις καὶ ἄλλοι. Εἰς τὴν κατὰ τὸ γέφυρα ἐκείνου ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως ὑπουργοῦ κ. δὲ Σάγγατις γενομένην πρόποσιν ἀπήντησεν ὁ περίπλοκος τοῦ Βίου τοῦ Ἰησοῦ συγγραφεὺς καὶ ὀνομαστός ἀσιανολόγος Ἐρνέστος Ρενάν ὡς ἑξῆς:

Κύριοι,

Οἱ ξένοι οἱ προσκληθέντες εἰς τὸ καλὸν τοῦτο συμπόσιον, οὐτινος ἡ μνήμη θὰ μείνῃ ἐν πᾶσιν ἡμῖν βαθέως ἐντετυπωμένη, ἀδύνατον εἶνε νὰ μὴ ἀποκριθῶσιν εἰς τὴν ἔκφρασιν συναισθημάτων ἀντηχησάντων ἕως εἰς τὰ μυχαίτατα τῆς ἑαυτῶν καρδίας. Ναί, ἐκ βάθους ψυχῆς χαίρομεν βλέποντες τὸ λαμπρὸν θέαμα ἔθνους συμπορευομένου ἐν πλήρει μετὰ τῆς ἑαυτοῦ δυναστείας ὁμοφωνίᾳ τὴν μεγάλην καὶ εὐγενῆ ὁδὸν τῆς συνταγματικῆς μοναρχίας καὶ συνεπευφημοῦμεν ἀκούοντες τοὺς φιλελευθέρους λόγους ὑπουργοῦ διακηρύσσοντος ὅτι τὸ κοινῆ συμφέρον εἶνε ἀνθρωπίνης διανοίας ἐν πάσαις αὐτῆς ταῖς ἐκφάνσεσιν.

Χαιρετίζοντες δ' ὑμᾶς χαιρετίζομεν τὴν Ἰταλίαν, ἥτις ἔτι καὶ νῦν εἶνε ἐμπειστευμένη τὰ ὑψίστα τῆς ἀνθρωπότητος συμφέροντα. Πάντα τὰ ἔθνη ἔχουσι δόξαν ἰδίαν καὶ ἴδια καθήκοντα κατὰ λόγον τῶν ὄσων ἔπραξαν ἢ τῶν ὄσων θὰ πράξωσιν ὑπὲρ τῆς κοινῆς προόδου. Ἄλλ' ὑπάρχουσι δύο ἔθνη πρὸ τῶν ὁποίων πάντα τὰ ἄλλα, καίπερ ἔχοντα καὶ αὐτὰ δικαιώματα ἐπὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τῆς ἱστορίας, ὀφείλουσι νὰ κλίνωσιν τὴν κεφαλὴν. Καὶ τοῦ μὲν ἐτέρου τῶν ἔθνων τούτων τοῦ πάλαι ποτὲ εὐκλεσεστάτου ἢ σικιὰ μόνον οὕτως εἰπεῖν ἀπομένει τὰ νῦν, εἶνε δὲ τοῦτο ἡ Ἑλλάς, τῆς ὁποίας ὅμως οἰαδῆποτε καὶ ἂν ἦνε ἡ σημερινὴ αὐτῆς κατάστασις μετὰ σεβασμοῦ πρέπει πάντοτε νὰ προφέρωμεν τὸ ὄνομα. Διότι ἡ Ἑλλάς ἔπλασε τὴν τέχνην, τὴν ἐπιστήμην καὶ τὴν φιλοσοφίαν, ὅ,τι δηλαδὴ ἀποτελεῖ τὴν ἀξίαν ἅμα καὶ τὸ θελγικόν τοῦ ἡμετέρου βίου. Ἀλλὰ τῆς δόξης τῆς Ἑλλάδος κατ' ἐλάχιστον εἶνε κατωτέρα ἡ δόξα τῆς Ἰταλίας, ἐπεὶ δὴ ἡ Ἰταλία συνετέλεσεν εἰς τὸ νῆνα γεννηθῆ ὅ,τι ἔπλασεν ἡ Ἑλλάς.

Κατὰ τὴν ζοφερὰν ἐκείνην νύκτα τοῦ μεσαιῶνος, ὅτε ἐπέμβη τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ καλὸν, ἡ Ἰταλία δὲν ἐπαύσατο ἀτενίζουσα πρὸς τὴν ἀρχαιότητα ὡς πρὸς πολικὴν ἀστέρα. Ἡ Ἰταλία ἀνεκάλυψεν οὕτως εἰπεῖν τὴν κλασικὴν ἀρχαιότητα, ἢ μᾶλλον τὴν κατενόησε, τὴν ἐμάντευσε διὰ τῆς ἰδιοφυίας αὐτῆς ἀναμνήσθητε τῆς καλῆς ἐκείνης ἐπιστολῆς τοῦ Πετράρχου, ἐν ἣ ἀφηγεῖται πόσον μελαγχολικῶς ἐστέναζε βλέπων τὰ ἔπη τοῦ Ὀμήρου, τὰ ὁποία περιέβαλλε μὲν δι' ἀληθοῦς λατρείας, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ ἀναγνώσῃ.

Καὶ ὅμως ὁ μέγας ἀνὴρ κατενόει ἀναντιρρήτως τὰ θεῖα ἐκείνα ἔπη κάλλιον ἢ οἱ τόσοι σοφοὶ οἱ ἔκτοτε ἀτελευτήτα ὑπομνήματα γράψαντες εἰς ἐκάστην συλλαβὴν τῆς Ἰλιάδος καὶ τῆς Ὀδυσσεΐδας.

Καὶ τίς λοιπὸν πρωταγωνίστησεν ἐν τῷ ἔργῳ ἐκείνῳ τῷ θαυμαστῷ τῆς τῶν γραμμάτων Ἀναγεννήσεως, τίς ἐγένετο ὁ πρωτοστάτης τῆς ἀσυμβλήτου ἐκείνης ἐπαναστάσεως; Ἡ Φλωρεντία, Κύριοι. Οὐδεμία ἄλλη πόλις πλὴν τῶν Ἀθηνῶν συνετέλεσε τόσον εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας ὅσον ἡ Φλωρεντία. Ἐνταῦθα πρῶτον ἐμαθεν ὁ κόσμος τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν, ἐκατὸν ἔτη πρὶν ἢ αὕτη διδαχθῆ ἀλλαχοῦ, ἢ δὲ ἐκμάθησις τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης ἦτο τότε τὸ μέγιστον βῆμα πρὸς τὸν πολιτισμόν. Διότι τὸ ζήτημα ἦτο νὰ κατανοηθῆ καλῶς ἡ ἀρχαιότης, νᾶντικαταστήσῃ ὁ ἀληθινὸς Πλάτων καὶ ὁ ἀληθινὸς Ἀριστοτέλης τὸν Πλάτωνα τὸν σοφιστικὸν καὶ τὸν βάρβαρον Ἀριστοτέλη.

Ἦσαν ἡμέραι λαμπραὶ αἰ ἡμέραι ἐκείναι, ὅτε μὲ ὀλίγα βράκη ἀριστουργημάτων, τὰ ὁποία δὲν ἐνόει σχεδὸν πλέον οὐδ' αὐτὴ ἡ Ἑλλάς, ἡ μεγαλοφυῆς αὕτη δημοκρατία ἀνεύρισκε τοὺς νόμους καὶ τοὺς κανόνας τοῦ καλοῦ, ὅτε ὁ Μάρσιλος Φικίνοσ μεταφράζων τὸν Πλάτωνα διήνοιγε πρῶτος τὰς αἰωνίους πηγὰς τῆς ἰδεολογίας! Ἄλλ' ἂν ἦθελον πλεῖστον νὰ ἐπεκτείνω τὸν περὶ τῆς δόξης τῆς Φλωρεντίας λόγον, ἔπρεπεν ὀλόκληρον τὴν ἱστορίαν τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος νὰ συντάξω... Ἰκανὰ ὅσα εἶπον. Ἄς πῖωμεν, Κύριοι, εἰς τιμὴν τῆς πόλεως ταύτης, ἥτις μετὰ τῶν Ἀθηνῶν ἐγένετο μήτηρ τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ καλοῦ, εἰς τιμὴν τῆς περιδόξου Φλωρεντίας, ἥτις θὰ συνδέσῃ τὴν δόξαν τοῦ παρελθόντος πρὸς τὰς ὑποσχέσεις τοῦ μέλλοντος καὶ εἰς ἣν ὀφείλει ἕκαστος ἡμῶν ὅ,τι ἄριστον κέκτηται, τὰς λεπτοτέρας ἀπολαύσεις καὶ τὰ ὑψίστα διδάγματα.

Σ. Κ. Σ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΦΙΚΗ

Ὁ κ. Παῦλος Λεφῶρ ἐν ἄρθρῳ τινὶ δημοσιευθέντι ἐν τῇ Gazette des beaux-arts (φυλλ. Σεπτεμβρίου 1878) ὑπὸ τὸν τίτλον «Les écoles étrangères de peinture à l'Exposition» ποιεῖται μνησὶν καὶ περὶ τῆς νέας ἐλληνικῆς γραφικῆς, ἥς προϊόντα τινὰ ἐξετέθησαν ἐν τῇ Παγκοσμίῳ Ἐκθέσει τῶν Παρισίων. Δυστυχῶς ὁσάκις πρόκειται περὶ τῆς νέας ἐλληνικῆς τέχνης εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἢ φαντασίᾳ τοῦ συγγραφέως κριτικοῦ μεταφέρεται ἀκουσίως εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν. Τὰ ἀριστουργήματα τοῦ Πραξιτέλους, τοῦ Φειδίου, τοῦ Ζεῦξιδος καὶ λοιπῶν μεγάλων καλλιτεχνῶν ἀμέσως παρουσιάζονται εἰς τὰ ὄμματα παντὸς κριτικοῦ, καὶ τότε τὰ ὀλίγιστα προϊόντα τῶν νέων καλλιτεχνῶν Ἑλλήνων ἀπέναντι τῆς τρομερᾶς ταύτης παραθέσεως πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ τη-

ρήσῃσι: θέσιν δπωσοῦν ἐντιμον; Οἱ γάλλοι κριτικοὶ ὄφειλον, πιστεύομεν, ν' ἀναμνησθῶσι τί ἦτο ἡ τέχνη ἐν Ἑλλάδι πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν, ὅτε οἱ φιλόσοφοι τοῦ Λαμαρτίνου Πασάδες εἶχον τὰ ἀνάκτορά των ἐν αὐτοῖς τοῖς προπυλαίοις τῆς Ἀκροπόλεως. Τότε καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τῶν Καλῶν Τεχνῶν εἶχε τέλος ἐξαλειφθῆ ἀπὸ τῆς μνήμης τῶν δούλων ἐκείνων γενεῶν ὅπου δὲ ὁ Ἀπελλῆς ἔγραφε τὴν Ἑλένην του καὶ ὁ Ζεῦξις τὴν Ἀναδυομένην Ἀφροδίτην του, οἱ ἀγιογράφοι τῶν Ἀθηνῶν, χρησιμεύοντες ἐκ τῶν βυζαντινῶν τύπων οὗς παρέλαβον ἀπὸ πολλῶν αἰώνων, κατεργάζοντο ὡς ἄπλοὶ χειρῶνακτες τὰ εἰκονίσματα, τὰ ὁποία οἱ πιστοὶ ἠγόραζον ἀντὶ εὐτελοῦς ἀργυρίου, εἰς τὰ εἰκονίσματα δὲ ταῦτα ὁ ἀγιασμός τοῦ ἱερέως ἔδιδε κύρος καὶ ἀγιότητα, ἀφοῦ ἡ τέχνη ἦτο ἀνίκανος νὰ χορηγήσῃ αὐτοῖς ἔστω καὶ τὴν ἐλάχιστην καλλιτεχνικὴν ἀξίαν. Ἐν τοιαύτῃ λοιπὸν χώρᾳ μετὰ παρέλευσιν μόλις τεσσάρων δεκάδων ἐνιαυτῶν, ἐν μέσῳ μυρίων ἀνυπερβλήτων δυσχερειῶν ἃς ἐγέννησε φυσικῶ τῷ λόγῳ ἢ ἐρήμωσις τῆς τυραννίας καὶ ἡ καταστροφὴ ἑπταετοῦς πολέμου, ἐν χώρᾳ τοιαύτῃ, λέγομεν, ἠκούσθη καὶ πάλιν τὸ ὄνομα τῆς Τέχνης, καὶ κυβέρνησις δὲ καὶ ἰδιῶται καταγίνονται ὅπως ἀναστήσωσιν ἐκ τοῦ θανάτου τὴν δοξάσαν τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα τέχνην. Ἐν τῷ μικρῷ τούτῳ χρονικῷ διαστήματι ἀνιδρῦθη, πρὸς τὸν ἀνωτέρω σκοπὸν, Σχολεῖον τῶν Τεχνῶν ἐνθα ἡ Ζωγραφικὴ καὶ Γλυπτικὴ κατέχουσι τὴν πρώτην θέσιν, ἀμφότεραι δὲ αἱ τέχναι αὗται διδάσκονται ὑπὸ Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν, πλεῖστοι δὲ ἐξ ἀπάντων τῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος, τῆς τε δούλης καὶ ἐλευθέρης, φοιτῶσι τακτικῶς καὶ πονοῦσι πρὸς ἐκμάθησιν αὐτῶν, ἀντιπαλαίοντες οἱ πλεῖστοι πρὸς τὰς δυσχερείας ἃς πενία ἀδυσώπητος παρεμβάλλει αὐτοῖς. Τοῦ Σχολείου τούτου μαθηταὶ τῆς γραφικῆς ὑπῆρξαν καὶ ὁ κ. Λύτρας καὶ ὁ κ. Γκίζης, ὧν τὰ ἔργα τιμῶσι σήμερον τὴν ἐλληνικὴν Ἐκθεσιν, καὶ περὶ ὧν ἅπαντες οἱ γράψαντες περὶ τῆς Ἐκθέσεως ἐκείνης ἐμνήσθησαν μετ' ἐπαίνων καὶ ὁ κ. Πανταζῆς, ὅστις παρεδόθη ἀκολούθως εἰς τὴν Σχολὴν τῶν impressionistes, μαθητῆς τῆς ἡμετέρας Σχολῆς ὑπῆρξε. Ὅπως εἶμεθα ὅμως δίκαιοι δὲν πρέπει νὰ παρασιωπήσωμεν ἐνταῦθα ὅ,τι καὶ ἄλλοι πρὸ ἡμῶν παρετήρησαν, ὁπόσον ἄδικος καὶ καταστρεπτικὴ ἀποβαίνει ἡ τοιαύτη παράθεσις τῶν νεωτέρων πρὸς τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας ὁ δ' ἡμέτερος ἀρθρογράφος εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τοῦ ἀρθρου τοῦ ἀναγνωρίζων τὸ ἀτόπημα τοῦτο, ἀποφαίνεται ὅτι εἶναι μάταιον νὰ ἐπικαλώμεθα τὸ παρελθόν, προκειμένου λόγου νὰ μελετηθῆ ἡ παρούσα κατάστασις τῆς τέχνης ἐν Ἑλλάδι.

Ἀλλὰ καιρὸς ἤδη ν' ἀφήσωμεν αὐτὸν τὸν κ. Λεφῶρ νὰ λαλήσῃ. Ἴδου δὲ τί γράφει οὗτος

περὶ τῶν γραφικῶν ἔργων τῆς ἐν Τροκαδέρῳ ἐλληνικῆς Ἐκθέσεως:

«Ἡ κλασικὴ χώρα τοῦ ἰδεώδους καλοῦ, ἡ χώρα τῶν ὑψηλοτέρων καὶ τελειοτέρων τῆς τέχνης ἐκδηλώσεων, εἶδεν ἀπὸ πολλῶν αἰώνων στειρευσάσας τὰς δημιουργικὰς αὐτῆς δυνάμεις. Ἐὰν ἡ ἐλληνικὴ τέχνη ἐπέζησεν ἐν τῇ μνήμῃ τῶν ἔθνων, αἰτία τούτου ἦν τὰ μεγαλοπρεπῆ αὐτῆς κτίρια καὶ αἱ ἀνεξίτηλοι ἀναμνήσεις τῆς ἱστορίας τῆς. Δὲν εἶναι ἄρα μάταιον νὰ ἐπικαλώμεθα τὸ παρελθόν ἀπέναντι τοῦ παρόντος;

Ἡ Ἐκθεσις τῆς Ἑλλάδος κατέχει ἐλάχιστον χώρον ἐν τῷ Πεδίῳ τοῦ Ἀρεως. Μὴ ἔχοντες ἐντολὴν νὰ μελετήσωμεν τὰ τῆς γλυπτικῆς ἔργα, θέλομεν πραγματευθῆ περὶ ἐκείνων τῆς γραφικῆς, ἅτινα δὲν στεροῦνται οὔτε διαφέροντος οὔτε ἀξίας, μαρτυροῦσι μάλιστα ὅτι οἱ Ἕλληνες καλλιτέχναι ἔχουσι ἐμφυτον τὸ αἶσθημα καὶ ἔμφυτον τὴν πρὸς τὸν χρωματισμὸν λατρείαν.

Ὁ κ. Ν. Λύτρας, ὄνομα οὐχὶ πολὺ γνωστὸν ἡμῖν, εἶναι ὑπογεγραμμένος εἰς πολλοὺς ὠραίους πίνακας, ὧν αἱ ὑποθέσεις ἐλήφθησαν ἐκ τῶν ἐλληνικῶν ἠθῶν. Ἡ ἀρπαγεῖσα νεάνις, ἡ Ὀρραρη, τὸ Φίλημα, ἡ Παραμονὴ τοῦ γέου ἔτους, εἶναι τοσαῦτα εὐάρεστοι συνθέσεις, ἔχουσι χρῶμα γλυκὺ καὶ διαυγές ἐν ταῖς συνθέσεσι ταύταις παρατηροῦνται λευκά τινα θαρραλέως ἀποσπασθέντα ἐπὶ φωτεινοῦ ἐμβαδοῦ, καὶ τὰ λευκά ταῦτα δὲν στεροῦνται δυνάμεως οὔτε γλυκύτητος.

Ἐν τῷ πίνακι αὐτοῦ Ἀραβῶν ἐν Ἑλλάδι, ὁ κ. Γκίζης ἐνεπνεύσθη ἐπίσης ἐκ τῶν πατροπαράδοτων ἐθίμων ὁ πίναξ αὐτοῦ, καλῶς συντεθεὶς καὶ μετὰ πολλῆς λεπτότητος γραφεὶς, ἔχει τὸν γενικὸν τόνον ὑπόξανθον καὶ καταλείπει τερπνοτάτην ἀνάμνησιν εἰς τὸν θεατὴν. Ὁ κ. Γκίζης ἐξέθηκε συνάμα μίαν κεφαλὴν ἀραβος, σπουδῆν ὑψηλοῦ χαρακτήρος καὶ ἰσχυρᾶς ἐκτελέσεως.

Ὁ κ. Θ. Ράλλης, εἰς τῶν μᾶλλον διακεκριμένων μαθητῶν τοῦ ἐργαστηρίου Jerome, ἀποστέλλει ἔργα ἐκ τοῦ προχείρου εἰς τὰς ἐνιαυσίους ἡμῶν ἐκθέσεις. Ἡ θαλαμηπόλος τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ', ἡ Νάσλη παίζουσα τὴν κιθάραν, ἡ χορεύτρια Νουρμαχάλη καὶ Μετὰ τὸν ἐνταφιασμόν, ἀπαρτίζουσι τὸν κλῆρον αὐτοῦ ἐν τῷ Πεδίῳ τοῦ Ἀρεως, καὶ ὁ κλῆρος οὗτος εἶναι καὶ λίαν ἀνθηρὸς καὶ λίαν κομψός.

Σημειοῦμεν ἐνταῦθα μίαν καλλίστην Εἰκόνα γυναικός, ἔργον τοῦ κ. Ρίζου, μαθητοῦ τοῦ κ. Cabanel, καὶ ἑτέραν Εἰκόνα ἀνδρός, ἔργον τοῦ κ. Ξυδιᾶ, ἔχουσαν ἰκανὴν ἀξίαν διὰ τε τὴν δύναμιν τῆς διαπλάσεως καὶ τοῦ χρωματισμοῦ.

Ὁ διαμνόμενος ἐν τῇ Βελγικῇ κ. Πανταζῆς, ἀποστέλλει ἐπίσης ἔργα του εἰς τὰς ἐκθέσεις τῶν Παρισίων, ἀκολουθεῖ δὲ τὰς εἰς τοὺς ἡμετέρους impressionistes προσφιλεῖς παραδόσεις. Αἱ ἀπο-

στολαί αὐτοῦ εἰσὶ πολλαὶ καὶ ποικίλαι, ζωγραφίαι δὲ πρόσωπα, τοπέια, χιόνια καὶ θαλάσσια. Ὁ σπουδαιότερος τῶν πινάκων τοῦ φέρει τίτλον *Σκηνὴ ἀνάγκη*, πρόκειται δὲ περὶ μουσικοῦ δυστυχῆσαντος καὶ παίζοντος εἰς τὰς ὁδοὺς βιολίον πρὸς πορισμὸν τῶν ἀναγκάων εἰς τὸν βίον· ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ δυστυχοῦς τούτου ἀναγινώσκονται λείψανα ἀξιοπρεπείας, ἧτις διαφαίνονται καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πενιχρᾷ αὐτοῦ θέσει. Ἡ σπουδὴ αὐτῆ, ἧτις ἀνήκει εἰς τὴν σχολὴν τῶν πραγματιστῶν, ἔχει δεινὴν τὴν ἐκφρασιν καὶ ἰσχυρὸν τὸν χρωματισμὸν.

Καὶ τοιαύτας μὲν κρίσεις ἐπιφέρει ὁ κ. Λεπὼρ περὶ τῶν ἐκτεθέντων ἔργων τῶν ἐλλήνων ζωγράφων· ἅπαντες δὲ ὅσοι ἔγραψαν περὶ αὐτῶν τὰς αὐτὰς ἢ παραπλησίως περίπου κρίσεις ἐπέφερον. Κυρίως τὰ ἔργα τῆς τέχνης, ὅπως ἀρέσκωσιν εἰς τοὺς δυναμένους νὰ κρίνωσι, πλὴν τῶν ἄλλων ἀπραιτήτων ἀρετῶν, δεόν πρὸ πάντων νὰ φέρωσιν ἐν ἑαυτοῖς τὴν σφραγίδα τῆς πρωτοτυπίας, καὶ τοῦτο ὀφείλουσι καλῶς νὰ νοήσωσιν οἱ ἡμέτεροι καλλιτέχναι. Πολὺ δὲ ἐλκύνουσι τοὺς ἐπαίνους τῶν κριτικῶν αἱ συνθέσεις ἐκεῖναι αἵτινες λαμβάνονται ἀπὸ τῶν ἐγγυρίων ἠθῶν καὶ ἐθίμων, καὶ ἰδίως τῶν ἐλληνικῶν, διὰ τὸν λόγον ὅτι τοιαῦται συνθέσεις παρουσιάζουσιν αἰείποτε νέον τι εἰς τὰ ὅμματα τῶν Εὐρωπαίων. Τὰ ἐλληνικὰ ἔθιμα εἰσὶ μεταλλεῖον τὸ ὅποιον μένει εἰσέτι ἀνεκμετάλλευτον, εὐφυῆς δὲ ζωγράφος δύναται νὰ ἐπινοήσῃ πληθὺν συνθέσεων ὅλων νέων καὶ πρωτοτύπων. Προτρέπομεν δὲ ἅπαντας τοὺς ἡμετέρους καλλιτέχνους νὰ μελετήσωσι καλῶς τὸν ἐλληνικὸν βίον καὶ εἰς τοῦτο τὸ ἔργον νὰ ἐπιδοθῶσι ἀπὸ τῆς μελέτης ταύτης δύνανται ν' ἀρυσθῶσιν ὕλην πλουσίαν πρὸς ἀσκῆσιν τῆς γραφίδος των. Τοιούτῳ τρόπῳ μικρὸν κατὰ μικρὸν δύναται νὰ σχηματισθῇ ἀληθῶς ἐλληνικὴ τέχνη, δυναμένη νὰ παραβληθῇ ποτὲ πρὸς τὰς λοιπὰς τῶν ἄλλων ἐθνῶν. **

ΟΙ ΚΟΥΑΚΕΡΟΙ ΕΝ ΤΗ ΕΚΘΕΣΕΙ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

Τὴν ἐν Παρίσιος παγκόσμιον ἐκθεσιν ἐπεσκέψθη ἐσχάτως μεγάλη συνοδεία κουακέρων καὶ κουακερίδων.

Ἡ αἵρεσις αὕτη τῶν κουακέρων ἐγεννήθη ἐν Ἀγγλίᾳ, ἰδρυθεῖσα τῷ 1647 ὑπὸ Γεωργίου Φόξ, σανδαλοποιοῦ. Τῷ δὲ 1660 ἀπεβιβάσθησαν τὸ πρῶτον εἰς Ἀμερικὴν οἱ κουακεροὶ ἔχοντες ἡγεμόνα τὸν Γουλιέλμον Πέν καὶ καταλαβόντες τὰς γαίαις αἵτινες ἐκ τοῦ ἀρχηγοῦ ὠνομάσθησαν Πενσυλβανία. Εἶνε δὲ 300,000 χιλιάδες κουακέρων ἐν Ἀμερικῇ διακρινόμενοι ἐκ τῶν παραξένων αὐτῶν τρόπων καὶ ἰδίᾳ τῶν ἐνδυμάτων. Ἐχουσι πῖλον πλατύχειλον καὶ μέλαν φρέμα ἄνευ κομβίων οἱ ἄνδρες, αἱ δὲ γυναῖκες φρέμα μέλαν καὶ ποδιὰν πρασίνην. Οὐδέποτε ἀποκα-

λύπτουσι τὴν κεφαλὴν οὐδ' ἐνώπιον βασιλέων, πρὸς πάντας δ' ἀνεξαίρετως λαλοῦσιν ἐνικῶς.

Οἱ κουακεροὶ δὲν παραδέχονται μυστήρια, οὐδὲ λατρείαν τινὰ ἐξωτερικὴν, οὐδ' ἐκκλησιαστικούς βαθμούς. Οὐδέποτε ὀμνύουσι, εἰς δὲ τὰ δικαστήρια προσερχόμενοι πιστεύονται ἐπὶ μόνῃ τῇ ἀπλῇ διαβεβαιώσει των. Δὲν θέλουσι νὰ πορευθῶσιν εἰς τὸν πόλεμον καὶ καταδικάζουσι τὸ θέκτρον, τὴν μουσικὴν, τὰ τυχερὰ παίγνια, τὸ κυνήγιον κλ. Εἶνε δὲ ἄνθρωποι ἀμέμπτων ἠθῶν, φιλόανθρωποι, ἐντιμοὶ ἔμποροι καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πλοῦσιοι.

Συνερχόμενοι ἐντὸς αἰθούσης ἄνευ τινὸς στολισμοῦ κάθηνται ἀκίνητοι καὶ σιωπηλοὶ, πολλὴν ὥραν ἀναμένοντες τὴν ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Αἴφνης ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἄκρας σιγῆς ἀναπηδᾷ τις τῶν παρακαθημένων, εἶτε ἀνὴρ εἶτε γυνή, καὶ ἐκ τοῦ σπασμωδικοῦ τρόμου ὑπὸ τοῦ ὁποῖου καταλαμβάνονται πάντα τὰ μέλη του, οἱ πάντες ἐννοοῦσιν ὅτι ὁ κουακερος, ὃ ἐστὶ μεθερμηνεύμενος ὁ τρέμων, ἐνεπνεύσθη· λαλεῖ δὲ οὗτος ὥραν πολλὴν ἐκ τοῦ προχείρου, τοῦτον διαδέχεται δεύτερος, τρίτος, τέταρτος, οὕτως ὥστε πολλάκις δύναται τις νὰ κούσῃ πέντε καὶ ἐξ λόγου κατὰ σειράν. Ἄλλ' ἐνίοτε ὅμως μάτην ἀναμένουσι τὴν ἔμπνευσιν πολλὰς ὥρας καὶ ἀναγκάζονται νὰ διαλυθῶσιν ἄπρακτοι.

Καὶ οἱ μὲν ἀκραιφνεῖς κουακεροὶ περιορίζονται εἰς τοὺς λόγους καὶ μόνους, ἀλλὰ μεταξὺ τῶν τρεμόντων ὑπάρχουσι καὶ αἰρετικοὶ, οἱ χορεύοντες λεγόμενοι. Οὗτοι κατοικοῦσι πενήκοντα μίλια μακρὰν τῆς Νέας Ὑόρκης καταγινόμενοι εἰς τὴν γεωργίαν. Ἡ κοινότης δὲ αὐτῶν αὕτη σύγκειται ἐξ ἀνδρῶν μόνον καὶ γυναικῶν εὐρώστων καὶ ῥωμαλέων καὶ πολλαπλασιάζεται διὰ μόνου τοῦ προσηλυτισμοῦ. Τὴν ἡμέραν πάντες ἐργάζονται κεχωρισμένοι ἀπ' ἀλλήλων καὶ μόνον τὴν Κυριακὴν συνέρχονται ἐν τῷ ναῷ. Ἡ μόνῃ δὲ ἱεροτελεστία αὐτῶν εἶνε τὸ νὰ χορεύωσι, τὸ νὰ περιγρέφονται ταχύτατα, νὰ ψάλλωσι καὶ νὰ πηδῶσι, καὶ τοῦτο ἐξακολουθεῖ ἕως οὐ πάντες οἱ συνελθόντες καταπέσωσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τοῦ ναοῦ των ἀναίσθητοι ὑπὸ τοῦ καμάτου.

Οἱ κουακεροὶ ἕνεκα τῶν παραξένων αὐτῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων πολλάκις κατεδιώχθησαν. Ἐν δὲ τῇ Ἀγγλίᾳ ἐπὶ πολὺν χρόνον κατεκλείοντο ἐν τοῖς φρενοκομείοις ὡς παράφρονες νομιζόμενοι. Μόλις δὲ τῷ 1689 ἐγένετο ἀνεκτὴ ἡ αἵρεσις αὐτῶν καὶ τότε πλέον ἠδυνήθησαν νὰ ζήσωσιν ἐν ἀνέσει καὶ κατὰ τὴν ὁρεξίν των. Ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ πολὺ ὀλίγον ἠδουκίμησαν οἱ κουακεροὶ, μόνον δὲ ἐν Ὁλλανδίᾳ ἱδρυσαν ἀποικίαν τῷ 1658 μέχρι σήμερον σωζομένην. Ἄλλ' ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω ἐν Ἀμερικῇ ἀκμαίνει ἡ αἵρεσις αὕτη κατὰ τὰς κεντρικὰς Πολιτείας, μάλιστα δὲ ἐν Μαρυλάνδῃ καὶ Πενσυλβανίᾳ.

Τῷ 1843 κουακερός τις Μίλλερ ὀνομαζόμενος ἤρξατο κηρύττων ὅτι ἠγγικεν ἡ συντέλεια τοῦ κόσμου καὶ ὅτι οἱ ἄνθρωποι ὄφειλον μόνον περὶ τῆς σωτηρίας των νὰ μεριμνῶσι. Μάλιστα ὠρίσθη καὶ ἡ ἡμέρα τῆς συντελείας, ἧτοι ἡ 24 Ἀπριλίου τοῦ 1844, καθ' ἣν πάντες μὲν οἱ ἄνθρωποι ἔμελλον νὰ ἀναληφθῶσιν εἰς τὸν Οὐρανὸν, ἡ δὲ γῆ ἔμελλε νὰ ἐξαφανισθῇ. Ὁ ἀγύρτης οὗτος παρήγγελλεν ὅτι πρέπει οἱ ἄνθρωποι τὴν ἡμέραν ἐκείνην νὰ συναθροισθῶσιν ἐπὶ ὑψηλοῦ τινος ὄρους, ὥστε νὰ εἶνε ὅσον τὸ δυνατόν πλησιέστερα τοῦ Οὐρανοῦ. Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἐφάνησαν ἐκτεθειμένα ἐν τοῖς ἐμπορικοῖς καταστήματι τῆς Νέας Ὑόρκης μακρὰ φορέματα λευκὰ μετὰ ἐπιγραφῶν φορέματα τῆς Ἀναλήψεως. Πᾶς πιστὸς ὄφειλε νὰ ἐνδυθῇ τοιαύτην στολὴν ἵνα ἀναβῇ εἰς τὸν Οὐρανὸν μετὰ χάριτος καὶ κοσμιότητος. Ἀναφέρεται δὲ καὶ ὅτι πλεῖστοι ἔμποροι ἐπέγραψαν ἐπὶ τῆς θύρας τῶν καταστημάτων των ὅτι: *Ἐνεκα τῆς συντελείας τοῦ κόσμου διδοῦνται τὰ ἐμπορεύματα δωρεάν.* Καὶ οἱ διαβάται εἰσερχόμενοι ἐξέλεγον ὅτι ἤθελον χωρὶς νὰ ἀποτίσωσι τὴν τιμὴν του. Τὴν δὲ μοιραίαν ἡμέραν πάντα τὰ ὄρη εἴκοσι καὶ πλέον μερῶν τῆς Συμπολιτείας ἦσαν κεκαλυμμένα ὑπὸ πιστῶν ἐνδεδυμένων τὴν τῆς Ἀναλήψεως στολὴν. Ἄλλ' ἐπελθούσης τῆς νυκτὸς ἐδέησε νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰς πόλεις των κατησχυμένοι διότι ἔζων ἔτι. Ὁ δὲ ψευδοπροφήτης Μίλλερ οὐδὲν ἄλλο εἶπεν ἢ ὅτι: *Δυστυχῶς ἠπατήθη ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν, καὶ οὐδέποτε πλέον ἐλάλησε περὶ τῆς προρρήσεως του ταύτης.* Ἄλλ' ὅμως πολλοὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ προσηλυτισθέντων ἔχουσιν ἔτι τὴν πεποίθησιν ὅτι ὅσον οὐπὼ ἐκλείπει ὁ κόσμος καὶ διὰ τοῦτο κατ' οὐδένα τρόπον συναινοῦσι νὰ ἔχωσι πράγματα ἰδικὰ των.

Τῷ 1845 ἐξεδόθη *Ἱστορία τῶν Κουακέρων* ἐν Λονδίῳ ὑπὸ τοῦ ἀγγλοῦ συγγραφέως Βάγσταφτ.

Γινώμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιού.]

11.

Οὐχὶ σπανίως τὰ πάθη παράγουσι πάθη ἀντίθετα. Ἡ φειδῶ, λόγου χάριν, τὴν ἀφειδίαν ἐνίοτε διαδέχεται, ἐκ δὲ τῆς ἀφειδίας ἡ φειδωλία ἀναβλάστανει. Πολλάκις δὲ ἡ μὲν εὐστάθεια ἀπὸ μαλακῆς ψυχῆς πηγάζει, ἡ δὲ τόλμη δειλίας εἶναι προίον.

12.

Ὅσον καὶ ἂν προσπαθῆσῃ ὁ ἄνθρωπος νὰ κρύψῃ τὰ πάθη αὐτοῦ ἐν ὁσιότητι κιβδήλῳ καὶ τιμιότητι ἐπιπλάστῳ, ταῦτα πάντοτε διαφαίνονται ὑπὸ τὰ ὑπουλα αὐτῶν καλύμματα.

13.

Ἡ φιλαυτία μᾶλλον τῶν δοξασιῶν ἢ τῶν ὀρέξεων αὐτῆς τὴν κατάκρισιν ἀνέχεται.

14.

Οἱ ἄνθρωποι οὐχὶ μόνον εὐκόλως ἐπιλανθάνονται τῶν εὐεργεσιῶν καὶ τῶν ὕβρεων, ἀλλὰ καὶ μισοῦσι τοὺς εὐεργετήσαντας αὐτοὺς, καὶ παύουσιν ἀποστρεφόμενοι τοὺς ὕβριστὰς αὐτῶν· διότι τὴν πρὸς ἀπόδοσιν τῆς εὐεργεσίας καὶ ἐκδίκησιν τῆς ὕβρεως προσπάθειαν νουμίζουσι δουλείαν ἀφόρητον.

15.

Πολλάκις τῶν ἡγεμόνων ἡ μακροθυμία οὐδὲν ἄλλο εἶναι εἰμὴ τρόπος τις τοῦ πολιτεῦσθαι, πρὸς σαγηναίαν τῆς ἀγάπης τῶν λαῶν.

16.

Ἡ μακροθυμία, ἣν οἱ ἡγεμόνες ἐπιδεικνύουσιν ὡς ἀρετὴν, ἀσκεῖται, ἐνίοτε μὲν, ἐκ ματαιότητος, ἄλλοτε δὲ, ἐξ ἀκηδεσίας, πολλάκις δὲ ἐκ φόβου, καὶ σχεδὸν πάντοτε καὶ τῶν τριῶν αὐτῶν αἰτίων ἕνεκα.

17.

Ἡ μετριοφροσύνη τῶν εὐτυχούντων προέρχεται ἐκ τῆς ψυχικῆς γαλήνης, ἣν εἰς αὐτοὺς ἐπιφέρει ἡ τύχη ἡ ἀγαθὴ.

18.

Μετριοφρονεῖ ὁ ἄνθρωπος φοβούμενος τὸν φθόνον καὶ τὴν καταφρόνησιν, ὧν κρίνονται ἄξιοι οἱ ἀπὸ τῶν ἰδίων εὐτυχημάτων μεθύοντες. Ἐκτὸς δὲ τούτου, μάταιος ὁ ἄνθρωπος ὧν, διὰ τῆς μετριοφροσύνης θέλει νὰ ἐπιδείξῃ τῆς διανοίας αὐτοῦ τὴν δύναμιν. Τῶν δὲ εἰς ὕψος ἄκρον φθασάντων ἀνδρῶν ἡ μετριοφροσύνη ἐκδηλοῖ τὴν προσπάθειαν αὐτῶν, ὅπως φανῶσι κρείττονες τῶν εὐεργεσιῶν τῆς τύχης.

19.

Πᾶς τις δύναται νὰ φέρῃ τὰ τοῦ πλησίον κακά.

20.

Ἡ καρτερία τοῦ σοφοῦ οὐδὲν ἄλλο εἶναι εἰμὴ ἡ τέχνη, δι' ἧς αὐτὸς κατακλείει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ τὸν τέραχον.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* Ὑπάρχουσι φιλίας ἐπιζῶσαι αἰτήσεως χρημάτων συγγένειαι ὅμως τοιαῦται εἶνε πολὺ σπανιώτεραι.

* Ἡ φαντασία, οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ὄλαι ἐν γένει αἱ αἰσθήσεις ταξιδεύουσι. Μόνῃ ἡ καρδία μένει ἀκίνητος εἰς τὸν τόπον τῆς, διότι περικλείει ἐν αὐτῇ ὀλόκληρον κόσμον.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις ἀπένευμε κατ' αὐτὰς τὸν σταυρὸν τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς εἰς τινα νεάνιδα Ἰουλιαν Δοδοῦ καλουμένην, κατὰ τὸ 1870 διευθύντριαν τοῦ ἐν Πιθιβιέρῃ τηλεγραφικοῦ σταθμοῦ. Ἡ νεανίς αὕτη ἔμαθε μαθοῦσα ὅτι οἱ Πρώσοι ἐπέρχονται, φοβηθεῖσα ὅτι ἐληθῶς μετ' οὐ πολὺ συνέβη, ἔσπευσε καὶ ἔκρυψε μέρος τῶν τηλεγραφικῶν συσκευῶν. Οἱ Πρώσοι ἔμα-

εἰσελθόντες εἰς Πιθιβιέρην κατέλαβον τὸ γραφεῖόν τῆς καὶ πρὸς πλείονα ἀσφάλειαν ἐνέκλεισαν τὴν εἰκοσαετίδα διευθύντριαν μετὰ τῆς μητρὸς τῆς ἐν τινὶ δωματίῳ τοῦ πρώτου πατώματος. Ἀλλ' ἐκεῖ ἡ Ἰουλίᾳ ἐξήγαγεν ἐκ τῆς κρύπτῃς τὴν τοῦ ἀποδέκτου συσκευὴν, ἔθηκεν αὐτὴν εἰς συγκοινωνίαν μετὰ τοῦ σύρματος τοῦ διερχομένου ὑπεράνω τῆς οἰκίας καὶ ὑπέκλεπτε τὰ τηλεγραφήματα, ἅτινα οἱ Πρώσοι ἀπέστελλον ἀπὸ τῶν ἰσογειῶν. Ἐκαστον δὲ ὑποκλεπτόμενον τηλεγράφημα ἀπέστελλεν εὐθὺς πρὸς τὸν ἐν Πιθιβιέρῃ γάλλον ἑπαρχον, ὅστις καὶ αὐτὸς τὸ ἀπέστειλε δι' ἐπίτηδες ἀνθρώπου πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ γαλλικοῦ στρατεύματος, ὅπως ἄνευ τῆς ἀνεπίστου ταύτης βοήθειας δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ διαβῇ τὸν Λεῖγρηα, ἀλλὰ θὰ περιεκυκλοῦτο καὶ θὰ ἐρρίπτετο κατὰ τὴν Αὐρηλιαν. Σημειωτέον δ' ὅτι δύο τῶν ἀπεσταλμένων τούτων ἐφρονεῦθσαν καθ' ὅδον καὶ μόνος ὁ τρίτος ἐφθασεν εἰς τὸν πρὸς τὸν ὄρον. Τοιαύτη ἡ φιλόπατρις πράξις τῆς γενναίας νεάνιδος, ἣτις οὐδόλως ἐδίστασε καὶ τοὶ ἤξευρεν ὅτι ἐὰν ἐσυλαμβάνετο θὰ ἐφρονεῦτο. Καὶ ἀληθῶς ἡ ὑπηρετριά τῆς ἀγοραστῆισα δι' ὀλίγων χρημάτων ὑπὸ τῶν Πρώσων προέδωκε τὴν κυρίαν τῆς, ἣτις δικασθεῖσα ὑπὸ τοῦ πολεμικοῦ δικαστηρίου καταδικάσθη εἰς θάνατον. Ἐμελλε δὲ νὰ τουρκεμισθῇ ὅτε ἤλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Πρώσων ἡ εἰδησις τῆς ἀνακωχῆς.

Μετὰ τινὰς δὲ ἡμέρας ὁ πρίγκιψ Φρειδερίκος Κάρολος θελήσας νὰ ἴδῃ τὴν ἡρώϊδα τὴν ἐπέπληξε διὰ τὴν ἀσυνείαν τῆς, ἐκείνη δὲ τῷ ἀπεκρίθη ἀπλῶς: «εἴμεθα γαλλίδες, κύριε, καὶ ἐγὼ καὶ ἡ μήτηρ μου.»

Σημειωτέον δ' ὅτι δέκα γυναῖκες γαλλίδες φέρουσι νῦν τὸν σταυρὸν τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς ὡς ἀμοιβὴν ἐξόχων πρὸς τὴν πατρίδα ὑπηρουσίων. Μεταξὺ τούτων συγκαταλέγεται καὶ ἡ ζωγράφος Rosa Bonheur.

Κατὰ τὰς ἐφημερίδας τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὴν ἐκ Βαγδατίου Ἀδιλῆ Χανοῦμ, ἣτις ἠκολούθησε τοὺς ἐκεῖθεν ἐθελοντὰς, ἀπενεμήθη ἐσχάτως τὸ παράσημον Μεδζιτιῆ δ' τάξεως.

Ἀγγλικὴ τις ἐφημερὶς γράφουσα περὶ τῆς οἰκογενείας τοῦ λόρδου Βήκονσφιλδ διηγείται πλὴν ἄλλων καὶ τὸ ἐξῆς:

«Ὁ πάππος τοῦ λόρδου Βήκονσφιλδ ἦτο συντάκτης τῶν κκ. Κλάρκ, Ἀνστεδ καὶ συντροφίας, ὀπωροπωλῶν ἐν τινὶ μικρῇ ὁδῷ. Τὸ δ' ὄνομα Δισραῆλῆς ὑπάρχει ἐτι γεγραμμένον ἐν τοῖς βιβλίοις τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ὀπωροπωλείου. Ὁ πατὴρ τοῦ λόρδου Βήκονσφιλδ ἠγόρασε μετοχὴν τῆς συντεχνίας τῶν ὀπωροπωλῶν καὶ μέχρι τῆς τελευταίας αὐτοῦ ἐλάμβανε τὸ μέρος τῆς μετοχῆς του ταύτης. Μέχρι δὲ τῆς σήμερον καὶ ὁ υἱὸς του λαμβάνει τὸ εὐτελὲς μέρος τακτικῶς πορευόμενος εἰς τὸ ἐπιμελητήριον

καὶ ὑπογράφων τὴν ἀπόδειξιν τῆς παραλαβῆς.»

Αἱ ἐκ Σινικῆς περιγραφαὶ περὶ τῆς αὐτοῦ ἐπικρατησάσης καὶ ἐν τισὶ τῆς χώρας ἐκείνης ἐπαρχίαις εἰσέτι ἐπικρατούσης σιτοδείας εἰσι τῷ ὄντι φοβεραί. Ὑπολογίζονται εἰς ἑπτὰ ἑκατομμύρια οἱ ὑπὸ τῆς πείνης ἀποθανόντες. Ἡ μεγαλειτέρα θραῦσις ἐγένετο ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σχανζι, ἐνθα ἐπὶ δεκαεπτὰ ἑκατομμυρίων κατοίκων ἀπέθανον πέντε ἑκατομμύρια ἐν τῷ διαστήματι τοῦ παρελθόντος χειμῶνος. Ἡ κυβερνήσις τῆς αὐτοκρατορίας οὐδὲν ἄλλο μέτρον ἔλαβε κατὰ τοῦ κακοῦ τούτου ἢ τὸ νὰ διατάξῃ παρακλήσεις πρὸς διαφόρους τῆς Σινικῆς θρησκείας θεότητας. Εἰς τινὰ μέρη συνεκροτήθησαν μάχαι φονικαὶ διὰ τὴν κατοχὴν ὀλίγων σάκων ὄρυζιου. Ἐπαρουσιάσθησαν δὲ καὶ οὐκ ὀλίγα παραδείγματα ἀνθρωποφαγίας. Οἱ ἐν Σινικῇ παρεπιδημοῦντες ξένοι ἐδείχθησαν φιλόανθρωποι κατὰ τὴν περιστάσιν ταύτην, ἀλλ' αἱ ἀγαθοεργίαι αὐτῶν ἐλάχιστα σχετικῶς θύματα τῆς πείνης ἔσωσαν. Δυστυχῶς προβλέπεται διὰ τινὰς ἐπαρχίας ἡ παράτασις τῆς σιτοδείας ἕνεκα τῆς ἐπικρατούσης ξηρασίας ἐπὶ ἐν ἔτι ἔτος, καὶ ἐπομένως ἡ σχεδὸν ἐντελής καταστροφὴ τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῶν.

Εἰς ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Συμβουλαὶ πρὸς τοὺς ταξειδεύοντας
διὰ σιδηροδρόμων.

Μὴ ἀνάβαινε ποτὲ εἰς τὴν ἀμαξάν τοῦ σιδηροδρόμου μὴδὲ κατὰβαινε πρὶν ἢ ἡ ἀμαξοστοιχία σταθῇ ἐντελῶς. Διότι ἐν τοιαύτῃ περιστάσει καὶ ἡ ἐλαφροτάτη πτώσις δύναται ν' ἀποβῇ θανάσιμος, ἐὰν τυχὸν οἱ πόδες σου περιπλακῶσιν εἰς τοὺς τροχοὺς τῆς ἀμάξης.

Μὴ πρόβαλλε τὴν κεφαλὴν εἴτε τὴν χεῖρα ἔξω τῆς θυρίδος τῆς ἀμάξης, διότι δυνατὸν νὰ κινδυνεύσῃς ἐὰν αἴφνης ἡ ἀμαξοστοιχία διέρχεται γέφυραν ἢ ἄλλα τινὰ ἐξέχοντα μέρη.

Πρόσεχε πολὺ μὴ γείνης αἴτιος πυρκαϊᾶς ῥίπτων ἀπροσέκτως ἐν τῇ ἀμάξῃ ἡμίσεσον πυρεῖον ἢ σιγάρον.

Ἐὰν ἐπέλθῃ ἀπρόοπτόν τι δυστύχημα οἶον δῆποτε μὴ ἐξέλθῃς, μὴδὲ κύψῃς ἀπὸ τῆς θυρίδος, ἀλλὰ μένε ἐν τῇ ἀμάξῃ.

Τέλος καθ' ἅπαν τὸ ταξειδίον μὴ στηρίζου ἐπὶ τῆς θυρίδος πρὶν ἢ βεβαιωθῆς ὅτι εἶνε καλῶς κεκλεισμένη.

Αἱ συμβουλαὶ αὗται εἶνε, ὡς βλέπετε, εὐκολοὶ καὶ νὰ τὰς εἴπῃ τις καὶ γὰ τὰς ἐκτελέσει, καὶ πολὺ ὀλίγοι ἀνθρωποὶ τὰς ἀγνοοῦσι· ἀλλ' ὅμως πλείστοι ὅσοι τὰς παραμελοῦσιν εἴτε ἐξ ἀσυνείας ἀληθοῦς, εἴτε καὶ ἐξ ἐπιδείξεως, τὸλμης καὶ θάρρους, ἣτις βεβαίως εἶνε ἄκαιρος καὶ ἄτοπος ἐπίδειξις ἐν τῷ σιδηροδρόμῳ γινομένη.